

SADRŽAJ

PREDGOVOR	VII
RIJEČ O DJELU	XIII
PREGLEDNI SADRŽAJ	XVI
POPIS TABLICA	XXII
POPIS SLIKA (GRAFIČKIH PRIKAZA I DIJAGRAMA)	XXIII
POPIS AKRONIMA I KRATICA	XXIV

PRVI DIO

KONVENCIJA ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA I TEMELJNIH SLOBODA VIJEĆA EUROPE

Glava I. VIJEĆE EUROPE

1. TEMELJNI PODACI O VIJEĆU EUROPE	2
1.1. Pravna osobnost i međunarodnopravni subjektivitet	2
2. CILJEVI VIJEĆA EUROPE	3
3. MEĐUNARODNI PRAVNI INSTRUMENTI VIJEĆA EUROPE	4
3.1. Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda	5
4. TIJELA VIJEĆA EUROPE I NJIHOVE OVLASTI NAD KONVENCIJOM	5
4.1. Odbor ministara Vijeća Europe	6
4.2. Parlamentarna skupština Vijeća Europe	6
4.2.1. Sastav Parlamentarne skupštine Vijeća Europe	6
4.2.2. Zasjedanje i akti Parlamentarne skupštine Vijeća Europe	7
4.3. Povjerenik za ljudska prava Vijeća Europe	7
4.4. Upravni odbor za ljudska prava Vijeća Europe	7

Glava II. O KONVENCIJI I PROTOKOLIMA

1. ZNAČENJE POJEDINIХ KONVENCIJSKИХ POJMOVA	8
---	---

1.1.	Konvencija i protokoli	8
1.2.	Konvencijska tijela	9
1.3.	Poslovnik Europskog suda	9
1.4.	Države članice Vijeća Europe – stranke Konvencije	10
1.5.	Institucionalni sustav nadzora ustrojen Konvencijom	10
1.6.	Prava i slobode zajamčeni Konvencijom i protokolima	11
1.7.	Stranke u postupku	11
1.8.	Nazivi podnesaka koji se upućuju konvencijskim tijelima	12
1.8.1.	Komunicirani zahtjev	12
2.	TEMELJNI PODACI O KONVENCIJI (1950.)	12
2.1.	Pravni temelji Konvencije	12
2.2.	Potpisivanje Konvencije	13
2.3.	Ratifikacija Konvencije	14
2.4.	Stupanje na snagu Konvencije	14
2.5.	Stranke Konvencije	14
2.5.1.	Stranke Konvencije i članstvo u Vijeću Europe	16
2.5.1.1.	Primjer Bosne i Hercegovine	16
2.5.1.2.	Primjer Republike Kosovo	16
2.5.1.3.	Primjer Crne Gore	17
2.6.	Trodijelna struktura Konvencije	19
2.6.1.	Katalog konvencijskih prava	19
2.6.2.	Konvencijski nadzorni sustav	20
2.6.3.	Ostale odredbe Konvencije	20
2.6.3.1.	Norme o nadležnosti	20
2.6.3.2.	Provedbene, prijelazne i završne odredbe	20
3.	TEMELJNI PODACI O PROTOKOLIMA UZ KONVENCIJU	21
3.1.	Opći podaci o protokolima uz Konvenciju	21
3.2.	Dodatni (fakultativni ili opcionalni) protokoli koji uvode nova ljudska prava i temeljne slobode	21
3.3.	Dodatni (fakultativni ili opcionalni) protokoli koji mijenjaju materijalne odredbe Konvencije iz 1950.	22
3.3.1.	Protokol br. 6 o ukidanju smrtne kazne	23
3.3.1.1.	Slučaj <i>Öcalan protiv Turske</i> (2005.) – Protokol br. 6	23
3.3.2.	Protokol br. 13 o ukidanju smrtne kazne u svim okolnostima	25
3.4.	Stupanje na snagu dodatnih (fakultativnih ili opcionalnih) protokola	26
3.5.	»Amandmanski« protokoli kojima se mijenja konvencijski nadzorni sustav	28
3.5.1.	Stupanje na snagu »amandmanskih« protokola	30
3.5.1.1.	Iznimka: stupanje na snagu Protokola br. 14bis (2009.)	30
4.	REPUBLIKA HRVATSKA KAO STRANKA KONVENCIJE I PROTOKOLA	31
4.1.	Označavanje članaka Ustava Republike Hrvatske	31
4.2.	Potpisivanje i ratifikacija Konvencije u Republici Hrvatskoj	32
4.3.	Ratifikacija protokola uz Konvenciju u Republici Hrvatskoj	32
4.3.1.	Učinci ozakonjivanja protokola prije njihova stupanja na snagu	32
4.4.	Podaci o stupanju na snagu Konvencije i protokola za Republiku Hrvatsku	33

5. KONVENCIJA KAO MEĐUNARODNI UGOVOR O LJUDSKIM PRAVIMA	35
5.1. Opća obilježja međunarodnih ugovora o ljudskim pravima	35
5.2. Svrha Konvencije kao međunarodnog ugovora o ljudskim pravima	36
6. SUPSIDIJARNOST KONVENCIJSKOG NADZORNOG SUSTAVA	38
6.1. Opće napomene o supsidijarnoj prirodi konvencijskog nadzornog sustava	38
6.2. Članak 13. Konvencije	40
6.3. Članak 35. stavak 1. Konvencije	41
6.4. Ostali članci Konvencije na kojima se temelji načelo supsidijarnosti	42
6.5. Deklaracija iz Brighton-a (2012.)	43

Glava III. ODNOSI DRŽAVA STRANAKA PREMA KONVENCIJI

1. ODNOS KONVENCIJE I UNUTARNJIH PRAVA DRŽAVA STRANAKA	44
1.1. Sustavi inkorporacije međunarodnog prava u unutarnje pravne poretke država stranaka	44
1.2. Pravni monizam vs. pravni dualizam	45
1.2.1. Pravni monizam i sustav adopcije	45
1.2.1.1. Primjer Hrvatske: adopcija Konvencije u domaći pravni poredak (članak 134. Ustava)	46
1.2.2. Pravni dualizam i sustav transformacije	47
1.2.2.1. Primjer Ujedinjenog Kraljevstva: transformacija Konvencije u domaći zakon (1998.)	48
2. PRAVNI POLOŽAJ KONVENCIJE U HIJERARHIJI PRAVNIH NORMI DRŽAVA STRANAKA	51
2.1. Ustavni položaj Konvencije u pravu država stranaka	52
2.1.1. Ustavni položaj Konvencije u Austriji	52
2.1.2. Ustavni položaj Konvencije u Bosni i Hercegovini	53
2.1.2.1. Slučaj <i>Seđić i Finci protiv Bosne i Hercegovine</i> (2009.)	55
2.1.3. Ustavni položaj Konvencije u Ujedinjenom Kraljevstvu	57
2.2. Kvaziustavni položaj Konvencije u pravu država stranaka	58
2.2.1. Kvaziustavni položaj Konvencije u Nizozemskoj	58
2.2.2. Kvaziustavni položaj Konvencije u Švicarskoj	59
2.3. Subustavni položaj Konvencije u pravu država stranaka	59
2.3.1. Subustavni položaj Konvencije u Njemačkoj (pravni dualizam)	60
2.3.1.1. Slučaj <i>Görgülü</i> (2004.)	60
2.3.2. Subustavni položaj Konvencije u Francuskoj (pravni monizam)	63
2.4. Pravni položaj Konvencije u hrvatskom pravnom poretku	64
3. REZERVE NA POJEDINE DIJELOVE KONVENCIJE	65
3.1. Uređenje rezervi u Bečkoj konvenciji o pravu međunarodnih ugovora (1969.)	65
3.2. Međunarodni ugovori o ljudskim pravima i rezerve	65
3.2.1. Opći komentar br. 24 Odbora za ljudska prava Ujedinjenih naroda (1994.)	66

3.2.2.	Godišnje izvješće Komisije za međunarodno pravo Ujedinjenih naroda (1996.)	67
3.3.	Uređenje rezervi u Konvenciji	68
3.3.1.	Članak 57. Konvencije	68
3.4.	Praksa Europskog suda i rezerve država stranaka	69
3.5.	Interpretativne izjave država stranaka o pojedinim odredbama Konvencije	73
3.6.	Republika Hrvatska: rezerva na dio članka 6. stavka 1. Konvencije	74
4.	DEROGACIJA KONVENCIJE	76
4.1.	Derogacija Konvencije u vrijeme izvanrednog stanja	76
4.1.1.	Članak 15. Konvencije	76
4.2.	Tumačenje i primjena članka 15. stavka 1. Konvencije u praksi Europskog suda	76
4.2.1.	Zabrana proširenja derogacije na područja koja njome nisu obuhvaćena	77
4.2.2.	Značenje izraza »izvanredno stanje koje ugrožava opstanak naroda«	77
4.2.3.	Ispitivanje mjera »u opsegu koji je strogo određen potrebama izvanrednih prilika«	78
4.2.4.	Uloga Europskog suda u primjeni članka 15. stavka 1. Konvencije	79
4.3.	Derogacija Konvencije u suvremenim uvjetima – primjer Ujedinjenog Kraljevstva	80
4.3.1.	Slučaj <i>A. i drugi protiv državnog tajnika za unutarnje poslove</i> (slučaj <i>Belmarsh</i>) pred tijelima Ujedinjenog Kraljevstva (2002. – 2004.)	81
4.3.2.	Slučaj <i>A. i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva</i> pred Europskim sudom (2009.)	83
4.4.	Zabrana derogacije pojedinih konvencijskih prava (članak 15. stavak 2. Konvencije)	84
5.	OTKAZIVANJE KONVENCIJE	86
5.1.	Pravila o otazivanju Konvencije	86
5.2.	Slučaj Grčke (1970.)	86

DRUGI DIO

RAZVITAK KONVENCIJSKOG NADZORNOG SUSTAVA OD NJEGOVIH POČETAKA DO DANAS

Glava I.

KONVENCIJSKI NADZORNI SUSTAV DO PROTOKOLA BR. 11 (DO 1998. GODINE)

1.	STRUKTURA KONVENCIJSKOG NADZORNOG SUSTAVA DO 1998. GODINE	90
1.1.	Tijela za provedbu nadzora nad primjenom Konvencije i izvršenjem presuda do 1998.	90
1.2.	Dvostruki kolosijek i tripartitna struktura nadzornog sustava do 1998.	91
2.	EUROPSKA KOMISIJA ZA LJUDSKA PRAVA (1954. – 1999.)	91
2.1.	Sastav Komisije	91

2.2.	Nadležnost Komisije	92
2.2.1.	Fakultativne (opcijske) izjave država o prihvaćanju nadležnosti Komisije	92
2.2.1.1.	Fakultativna (opcijska) izjava Republike Hrvatske (1997.)	92
2.3.	Ustrojstvo Komisije	93
2.4.	Postupak pred Komisijom	93
3.	EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA (1959. – 1998.)	94
3.1.	Sastav Suda	94
3.2.	Nadležnost Suda	95
3.2.1.	Fakultativne (opcijske) izjave država o prihvaćanju jurisdikcije Suda	95
3.2.1.1.	Fakultativna (opcijska) izjava Republike Hrvatske (1997.)	95
3.2.2.	Pravo pristupa Sudu	95
3.3.	Postupak pred Sudom	96
4.	OVLASTI ODBORA MINISTARA (DO 1998.)	97
5.	SHEMATSKI PRIKAZ KONVENCIJSKOG NADZORNOG SUSTAVA OD 1959. DO 1998.	98

Glava II.

KONVENCIJSKI NADZORNI SUSTAV USTROJEN PROTOKOLOM BR. 11 (1998.)

1.	RASPRAVA O IZMJENAMA NADZORNOG SUSTAVA NAD PRIMJENOM KONVENCIJE (1982. – 1998.)	99
1.1.	Početak rasprave (1982.)	99
1.2.	Zastoj u raspravi (1990.)	100
1.3.	Bečka deklaracija (1993.)	100
2.	OPĆI PODACI O PROTOKOLU BR. 11 (1998.)	101
2.1.	Prihvaćanje Protokola br. 11 (1994.) i njegova ratifikacija	101
2.2.	Prijelazno razdoblje do stupanja na snagu Protokola br. 11 (1997. – 1998.)	101
2.3.	Stupanje na snagu Protokola br. 11 (1998.)	101
2.3.1.	Stanje sudskega predmeta na dan stupanja na snagu Protokola br. 11	101
2.4.	Okvirni sadržaj Protokola br. 11	102
3.	EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA (1998.)	102
3.1.	Opći podaci o Europskom sudu	102
3.1.1.	Sjedište Europskog suda	102
3.1.2.	Proračun Europskog suda	103
3.2.	Sastav Europskog suda prema Protokolu br. 11	103
3.3.	Ustrojstvo sudskega tijela Europskog suda prema Protokolu br. 11	103
3.4.	Postupci odlučivanja o dopuštenosti i osnovanosti zahtjeva	104
3.5.	Shematski prikaz postupaka odlučivanja o dopuštenosti i osnovanosti zahtjeva (Protokol br. 11)	105

Glava III.

RAD NA PRIPREMI PROTOKOLA BR. 14 I ZASTOJ U REFORMI KONVENCIJSKOG NADZORNOG SUSTAVA

1. RASPRAVA O NOVIM IZMJENAMA KONVENCIJSKOG NADZORNOG SUSTAVA (2000. – 2004.)	106
1.1. Početak rasprave o novim izmjenama konvencijskog nadzornog sustava (2000.)	106
1.2. Deklaracija: Zaštita ljudskih prava u Evropi – jamčenje dugoročne djelotvornosti Europskog suda (2001.)	106
1.3. Deklaracija: Jamčenje dugoročne djelotvornosti Europskog suda (2003.)	107
1.4. Donošenje Protokola br. 14 (2004.)	108
1.5. Razlozi zbog kojih je Ruska Federacija uskratila ratifikaciju Protokola br. 14	108
2. MADRIDSKI SPORAZUM I PROTOKOL BR. 14bis (2009.)	109
2.1. Madridska deklaracija (2009.)	109
2.2. Madridski sporazum (2009.)	110
2.3. Donošenje Protokola br. 14bis (2009.)	111
2.4. Stupanje na snagu i privremena primjena Protokola br. 14bis (2009.)	111
2.5. Sadržaj Protokola br. 14bis (2009.)	112
2.6. Sažetak: mogućnosti koje su Madridskim sporazumom i Protokolom br. 14bis otvorene državama članicama	112
2.7. Diferencijalni postupovni režim uveden Madridskim sporazumom i Protokolom br. 14bis (2009.)	112
2.7.1. Učinci Madridskog sporazuma i Protokola br. 14bis (2009.) u praksi Europskog suda	113

Glava IV.

PROTOKOL BR. 14 UZ KONVENCIJU (2010.)

1. DOGAĐAJI KOJI SU PRETHODILI STUPANJU NA SNAGU PROTOKOLA BR. 14 (2010.)	114
1.1. Ratifikacija Ruske Federacije Protokola br. 14 (2010.)	114
1.2. Stupanje na snagu Protokola br. 14 (1. 6. 2010.)	116
2. SADRŽAJ PROTOKOLA BR. 14	117
2.1. Svrha izmjena Konvencije učinjenih Protokolom br. 14	117
2.2. Pojedine izmjene Konvencije učinjene Protokolom br. 14	117
2.2.1. Izmjene koje se odnose na trajanje mandata sudaca	117
2.2.2. Novi institut suca pojedinca	118
2.2.2.1. Nova funkcija nesudskog izvjestitelja	118
2.2.3. Novi djelokrug poslova sudske tijela	118
2.2.4. Sudjelovanje povjerenika za ljudska prava Vijeća Europe u postupku pred Europskim sudom	118
2.2.5. Nova prepostavka dopuštenosti zahtjeva	119
2.2.6. Izmjene postupovnih pravila	119
2.2.7. Prijelazne i završne odredbe Protokola br. 14	119

3. PRISTUPANJE EUROPSKE UNIJE KONVENCIJI	120
3.1. Protokol br. 14 (2010.) i pristupanje Europske unije Konvenciji	121
3.2. Ugovor iz Lisabona (2009.) i pristupanje Europske unije Konvenciji	122
3.2.1. Protokol o pristupanju Europske unije Konvenciji (2009.)	122
3.3. Početak postupka pregovaranja o pristupanju Europske unije Konvenciji (2010.)	123
3.4. Pravno-tehnički aspekti pristupanja Europske unije Konvenciji	124
3.5. Praksa konvencijskih tijela i pravo EZ/EU	126
3.5.1. Načela koja je ustanovila Europska komisija (do 1998.)	126
3.5.2. Načela koja je ustanovio Europski sud	127
3.5.2.1. Dopuštenost osporavanja nacionalnih mjera za primjenu prava EZ/EU kad država uživa široku slobodu prosudbe	127
3.5.2.2. Odgovornost države za posljedice međunarodnog ugovora u prihvaćanju kojega je sudjelovala	127
A. Slučaj <i>Matthews protiv Ujedinjenog Kraljevstva</i> (1999.)	128
3.5.2.3. Stupanj zaštite prava u EZ/EU mora biti ekvivalentan onom koji osigurava Konvencija	129
A. Slučaj <i>Bosphorus Airways protiv Irske</i> (2005.)	129
a) Pregled razvitka prakse Suda pravde EZ/EU u području temeljnih prava	129
3.5.3. Novija praksa Europskog suda koja se tiče Europske unije (2011.)	131
3.5.3.1. Slučaj <i>M. S. S. protiv Belgije i Grčke</i> (2011.)	131
3.5.3.2. Slučaj <i>Karoussiots protiv Portugala</i> (2011.)	132
3.5.3.3. Slučajevi <i>Ullens de Schooten i Rezabek protiv Belgije</i> (2011.)	133

Glava V.

KAKO OSIGURATI DUGOROČNU DJELOTVORNOST KONVENCIJSKOG NADZORNOG SUSTAVA

1. TEMELJNI PROBLEMI	135
2. SKUPINA MUDRIH LJUDI (2006.)	136
2.1. Osnivanje Skupine mudrih ljudi (2006.)	136
2.2. Izvješće Skupine mudrih ljudi Odboru ministara (2006.)	136
2.2.1. Mišljenje Europskog suda o Izvješću Skupine mudrih ljudi (2007.)	137
3. KONFERENCIJA O BUDUĆNOSTI EUROPSKOG SUDA (INTERLAKEN, 2010.)	138
3.1. Ciljevi Konferencije	138
3.2. Priprema Konferencije	138
3.2.1. Memorandum predsjednika Europskog suda (2009.)	138
3.2.2. Očitovanje Parlamentarne skupštine Vijeća Europe	139
3.3. Deklaracija iz Interlakena (2010.)	140
4. KONFERENCIJA O BUDUĆNOSTI EUROPSKOG SUDA (IZMIR, 2011.)	144
4.1. Ciljevi Konferencije	144
4.2. Rasprava na Konferenciji: nastavak reforme Europskog suda	144
4.3. Deklaracija iz Izmira (2011.)	144
5. KONFERENCIJA O BUDUĆNOSTI EUROPSKOG SUDA (BRIGHTON, 2012.)	147

5.1.	Ciljevi i priprema Konferencije	147
5.1.1.	Dokumenti Upravnog odbora za ljudska prava	148
5.1.2.	Preliminarno mišljenje Europskog suda	149
5.2.	Deklaracija iz Brightona (2012.)	149
6.	ZAVRŠNE NAPOMENE O RAZVITKU KONVENCIJSKOG NADZORNOG SUSTAVA	152

Glava VI.

STATISTIČKI PODACI O RADU KONVENCIJSKIH TIJELA

1.	ZNAČENJE STATISTIČKIH POJMOVA	155
2.	MJERILA ZA RAZVRSTAVANJE PREDMETA PREMA PRIORITETIMA	156
3.	OPĆI STATISTIČKI PODACI O PREDMETIMA I RADU KONVENCIJSKIH TIJELA	158
3.1.	Zaprimaljeni zahtjevi (1954. – 1. 1. 2013.)	158
3.2.	Neriješeni zahtjevi pred Europskim sudom do 1. 1. 2013.	159
3.2.1.	Omjer broja zahtjeva i broja stanovnika u državama strankama	161
3.3.	Postupanje sa zahtjevima u sudskom postupku (1. 1. 2010. – 1. 1. 2013.)	163
3.3.1.	Presude Europskog suda (14. 11. 1960. – 1. 1. 2013.)	165
4.	STATISTIČKI PODACI O ZAHTJEVIMA PROTIV REPUBLIKE HRVATSKE	167
4.1.	Zahtjevi protiv Republike Hrvatske	167
4.2.	Omjer meritornih presuda i zahtjeva proglašenih nedopuštenima ili brisanih sa sudske liste predmeta	168
4.3.	Presude Europskog suda u odnosu na Republiku Hrvatsku	169
4.3.1.	Presude u kojima su utvrđene povrede Konvencije do 1. 1. 2013.	170
4.3.2.	Stanje hrvatskih predmeta u 2012. godini	172

TREĆI DIO

UNUTARNJE USTROJSTVO I POSLOVNIČKA PRAVILA EUROPSKOG SUDA

Glava I. **SASTAV I UNUTARNJE USTROJSTVO EUROPSKOG SUDA**

1.	USTROJSTVO SUDSKE UPRAVE EUROPSKOG SUDA	174
1.1.	Plenarna sjednica Europskog suda	174
1.2.	Predsjednik i Predsjedništvo Europskog suda	175
1.2.1.	Izbor i mandat predsjednika i članova Predsjedništva Europskog suda	175
1.2.2.	Predsjednik Europskog suda	175
1.2.3.	Potpredsjednici Europskog suda	176

1.2.4.	Predsjednici i potpredsjednici odjela	176
1.2.5.	Ured Europskog suda	176
1.3.	Tajnik i Tajništvo Europskog suda	176
1.3.1.	Tajnik Europskog suda	176
1.3.2.	Tajništvo Europskog suda	177
1.3.2.1.	Nesudski izvjestitelji	178
1.3.2.2.	Odjel za »filtriranje« zahtjeva	178
1.4.	Shema ustrojstva sudske uprave Europskog suda	179
2.	SASTAV EUROPSKOG SUDA	180
2.1.	Suci Europskog suda	180
2.1.1.	Izbor sudaca Europskog suda	180
2.1.1.1.	Spol i dob kandidata kao mjerila za izbor sudaca Europskog suda	181
	A. Spol kandidata za suce Europskog suda	181
	B. Dob kandidata za suce Europskog suda	182
2.1.1.2.	Postupak izbora kandidata za suce Europskog suda u državama strankama	183
2.1.1.3.	Postupak izbora sudaca Europskog suda	184
2.1.2.	Inkompatibilitet i izuzeće suca	185
2.1.3.	Ostavka i razrješenje suca	186
2.1.4.	Obnašanje sudačke dužnosti poslije prestanka mandata	186
2.2.	<i>Ad hoc</i> sudac	187
2.2.1.	Uvjjeti za izbor <i>ad hoc</i> suca	187
2.2.2.	Izbor <i>ad hoc</i> suca do stupanja na snagu Protokola br. 14	187
2.2.3.	Izbor <i>ad hoc</i> suca poslije stupanja na snagu Protokola br. 14	188
2.2.3.1.	Izbor <i>ad hoc</i> suca kad ga je država stranka imenovala	188
2.2.3.2.	Izbor <i>ad hoc</i> suca kad ga država stranka nije imenovala	188
2.3.	Deklaracija iz Brightonu (2012.) i mogućnost uvođenja »dopunskih sudaca« Europskog suda	189
2.4.	Funkcije sudaca Europskog suda	189
2.4.1.	Sudac izvjestitelj	189
2.4.2.	Sudac od zajedničkog interesa	189
2.4.3.	Sudac Europskog suda kao <i>ad hoc</i> sudac druge države	190
2.5.	Autonomost sudaca Europskog suda	190
2.5.1.	Izdvojena mišljenja	190
2.5.1.1.	Razlike između izdvojenog mišljenja suglasnog i nesuglasnog s presudom	191
2.5.1.2.	Djelomično izdvojeno mišljenje	192
2.5.1.3.	Zajedničko izdvojeno mišljenje	193
2.5.1.4.	Primjer različitih izdvojenih mišljenja: slučaj <i>Chahal protiv Ujedinjenog Kraljevstva</i> (1996.)	193
	A. Mišljenja suglasna s presudom	195
	B. Mišljenje djelomično suglasno, djelomično nesuglasno s presudom	196
	C. Mišljenja djelomično nesuglasna s presudom	196
2.5.2.	Izjava o neslaganju	197
3.	USTROJSTVO SUDSKIH TIJELA EUROPSKOG SUDA	197
3.1.	Pregled sudske tijela	197

3.2.	Sudac pojedinac	198
3.3.	Odjeli	199
3.3.1.	Odbori	200
3.3.2.	Vijeća	202
3.4.	Veliko vijeće	204
3.4.1.	Peteročlani Trijažni panel velikog vijeća	205
3.5.	Vijećanje i glasovanje	205
 Glava II. POSTUPCI PRED EUROPSKIM SUDOM I NJEGOVI SUDSKI AKTI		
1.	OPĆA PRAVILA VEZANA UZ POSTUPKE PRED EUROPSKIM SUDOM	206
1.1.	Vrste zahtjeva i vrste postupaka pred Europskim sudom	206
1.2.	Ovlasti predsjednika Europskog suda te predsjednika vijeća i vijeća u upravljanju postupkom	207
1.3.	Javnost rasprava i pristup dokumentima	208
1.4.	Upotreba jezika	208
1.5.	Zastupanje	209
1.5.1.	Zastupanje države stranke na primjeru Republike Hrvatske	209
1.5.1.1.	Prvo razdoblje (1999. – 2004.)	209
1.5.1.2.	Drugo razdoblje (2004. – 2012.)	209
1.5.1.3.	Treće razdoblje (od 2012.)	210
1.5.1.3.A.	Obveze državnih tijela	211
1.5.1.3.B.	Stručni savjet za izvršenje presuda i odluka Europskog suda	211
1.5.2.	Zastupanje podnositelja pojedinačnih zahtjeva	211
1.6.	Besplatna pravna pomoć podnositeljima zahtjeva	212
1.7.	Komuniciranje Europskog suda i stranaka	212
1.8.	Sudjelovanje treće stranke u postupku pred vijećem i velikim vijećem	213
1.8.1.	Određenje treće stranke (intervenijenta)	213
1.8.1.1.	Slučaj <i>Lautsi i drugi protiv Italije</i> (2011.)	215
1.8.2.	Pravila sudjelovanja treće stranke u postupku	215
1.8.3.	Treće stranke u postupcima protiv Republike Hrvatske	216
2.	POSTUPCI ODLUČIVANJA O DOPUŠTENOSTI I OSNOVANOSTI ZAHTJEVA	217
2.1.	Postupak odlučivanja o dopuštenosti pojedinačnog zahtjeva	217
2.1.1.	Prigovor tužene države o nedopuštenosti pojedinačnog zahtjeva	218
2.1.2.	Objedinjeno ispitivanje dopuštenosti i osnovanosti zahtjeva	219
2.2.	Postupak ispitivanja osnovanosti predmeta pred vijećem	220
2.2.1.	Ispitivanje slučaja	220
2.2.2.	Pojedine radnje u postupku ispitivanja slučaja	220
2.2.2.1.	Prijateljsko rješenje spora	220
2.2.2.2.	Rasprava pred vijećem	222
2.2.2.3.	Provodenje istrage	223
2.2.2.3.A.	Slučajevi <i>Benzan protiv Hrvatske</i> (2002.) i <i>Cenbauer protiv Hrvatske</i> (2006.)	224
2.2.3.	Donošenje i konačnost presude vijeća	226

2.3.	Postupak odlučivanja o pojedinačnom zahtjevu pred velikim vijećem	226
2.3.1.	Ustupanje nadležnosti velikom vijeću	226
2.3.2.	Preispitivanje predmeta pred velikim vijećem	227
2.3.2.1.	Opseg preispitivanja predmeta pred velikim vijećem	227
2.3.3.	Odlučivanje velikog vijeća o dopuštenosti zahtjeva	229
2.3.4.	Postupanje s presudom velikog vijeća i njezina konačnost	230
2.4.	Sažeti prikaz postupaka odlučivanja o dopuštenosti i osnovanosti zahtjeva	230
2.5.	Shematski prikaz postupaka odlučivanja o dopuštenosti i osnovanosti zahtjeva (Protokol br. 14)	232
3.	POSTUPCI PRED EUROPSKIM SUDOM NAKON KONAČNOSTI PRESUDE	233
3.1.	Postupak u povodu zahtjeva za tumačenje presude	233
3.1.1.	Praksa Europskog suda	233
3.2.	Postupak u povodu zahtjeva za reviziju presude	235
3.2.1.	Revizija slučaja <i>Pardo protiv Francuske iz 1993.</i> (1997.)	235
3.2.2.	Revizija slučaja <i>Baumann protiv Austrije iz 2004.</i> (2005.)	236
3.2.3.	Revizija slučaja <i>Gabay protiv Turske iz 2005.</i> (2006.)	236
3.2.4.	Ostali slučajevi revizije konačnih presuda Europskog suda	237
3.3.	Ispravljanje pogrešaka u odlukama i presudama	237
4.	AKTI KOJE EUROPSKI SUD DONOSI U SUDSKOM POSTUPKU	238
4.1.	Odluke Europskog suda	238
4.1.1.	Način donošenja odluka i glasovanje	239
4.1.2.	Službeni jezik i objava odluka	239
4.2.	Presude Europskog suda	239
4.2.1.	Sadržaj presude	240
4.2.1.1.	Izreka presude	241
4.2.1.2.	Dodatak presudi	241
4.2.2.	Donošenje presude i postupanje s presudom	242
4.2.3.	Terminološko razlikovanje presuda	242
4.2.4.	Pravna snaga presuda Europskog suda (članak 46. stavak 1. Konvencije)	243
4.2.4.1.	Priznavanje interpretativnog autoriteta presuda protiv drugih država	244
4.2.5.	Pravna narav presuda Europskog suda	246
4.3.	Savjetodavna mišljenja	246
4.3.1.	Praksa Europskog suda	247
4.3.1.1.	Savjetodavno mišljenje od 12. 2. 2008.	248
4.3.1.2.	Savjetodavno mišljenje od 22. 1. 2010.	249
4.3.2.	Rasprava o novoj funkciji savjetodavnih mišljenja	251
4.4.	Akti Europskog suda vezani uz postupak nadzora nad izvršenjem njegovih presuda	251
4.5.	Objava i označavanje akata Europskog suda	252
4.5.1.	Izvješća o presudama i odlukama Europskog suda	252
4.5.1.1.	Označavanje objavljenih presuda i odluka Europskog suda (od 1. 11. 1998.)	252
4.5.1.2.	Označavanje neobjavljenih presuda i odluka Europskog suda (od 1. 11. 1998.)	253
4.5.1.3.	Označavanje presuda i odluka Komisije i Suda (do 1. 11. 1998.)	253
4.5.2.	Elektronička baza podataka sudske prakse Europskog suda (HUDOC)	254

4.5.3. Razvrstavanje presuda Europskog suda prema razinama važnosti	254
---	-----

Glava III. PRIVREMENE MJERE

1. PRAVILO 39. POSLOVNIKA	255
2. FORMALNE PREPOSTAVKE ZA PODNOŠENJE ZAHTJEVA ZA IZDAVANJE PRIVREMENE MJERE	255
2.1. Slučajevi izručenja, protjerivanja i deportacija (izgona)	256
3. POSLJEDICE ZANEMARIVANJA OBVEZE PODVRGAVANJA PRIVREMENOJ MJERI	257
3.1. Slučaj <i>Mamatkulov i Askarov protiv Turske</i> (2005.)	257
3.2. Slučaj <i>Paladi protiv Moldavije</i> (2009.)	258
4. PROBLEMI S PRIVREMENIM MJERAMA U PRAKSI EUROPSKOG SUDA	260
4.1. Rapidan porast zahtjeva za izdavanje privremenih mera	260
4.2. Statistički podaci o zahtjevima za zabranu izgona (2012.)	260
4.2.1. Statistički podaci koji se odnose na Republiku Hrvatsku	263
4.3. Deklaracija iz Izmira (2011.) i promjene u postupanju s privremenim mjerama	264

Glava IV. BRISANJE PREDMETA SA SUDSKE LISTE

1. NADLEŽNOST I AKTI	265
1.1. Tijela nadležna za brisanje predmeta sa sudske liste	265
1.2. Akti kojima se predmeti brišu sa sudske liste	267
1.2.1. Odluka o brisanju predmeta sa sudske liste	267
1.2.1.1. Odluka o brisanju predmeta koji još nije proglašen dopuštenim	267
1.2.1.2. Odluka o brisanju predmeta kad je postignuto prijateljsko rješenje	267
1.2.2. Presuda o brisanju predmeta sa sudske liste	267
2. PREPOSTAVKE ZA BRISANJE PREDMETA SA SUDSKE LISTE	268
2.1. Podnositelj ne namjerava ustrajati u svom zahtjevu	268
2.2. Stvar se smatra riješenom	269
2.2.1. Slučaj <i>Kovačić i drugi protiv Slovenije</i> (2008.)	269
2.2.2. Slučaj <i>Stojanović protiv Srbije</i> (2009.)	270
2.3. Drugi razlozi zbog kojih nije opravданo nastaviti ispitivanje zahtjeva	271
2.3.1. Primjeri brisanja predmeta sa sudske liste zbog »drugih razloga«	271
2.3.1.1. Činjenice vezane uz smrt podnositelja zahtjeva	271
A. Slučaj <i>Léger protiv Francuske</i> (2009.)	272
B. Slučaj <i>S. G. protiv Francuske</i> (2001.)	272
2.3.1.2. Novi podaci o činjenicama	272
A. Slučaj <i>Kovačić i drugi protiv Slovenije</i> (2008.)	272
2.3.1.3. Jednostrane izjave tuženih država	273

A. Slučaj <i>Tahsin Acar protiv Turske (prethodne primjedbe)</i> (2003.)	273
B. Slučaj <i>Toğcu protiv Turske</i> (2002.)	275
C. Novo pravilo 62.A Poslovnika o jednostranim izjavama	276
3. SMETNJE ZA BRISANJE PREDMETA SA SUDSKE LISTE	277
3.1. Zahtjev poštovanja ljudskih prava (članak 37. stavak 1. podstavak 2. Konvencije)	277
3.1.1. Slučaj <i>Ukrainian Media Group protiv Ukrajine</i> (2005.)	277
4. VRAĆANJE PREDMETA NA SUDSKU LISTU	278
4.1. Članak 37. stavak 2. Konvencije	278
4.2. Primjeri vraćanja predmeta na sudska listu	278
4.2.1. Slučaj <i>Toğcu protiv Turske</i> (2005.)	278
4.2.2. Slučaj <i>Katić protiv Srbije</i> (2009.)	279
5. BRISANJE DIJELA ZAHTJEVA IZ PREDMETA	280
5.1. Slučaj <i>Rutecki protiv Poljske</i> (2009.)	280

ČETVRTI DIO

OTKLANJANJE POSLJEDICA POVREDE KONVENCIJE TE IZVRŠENJE PRESUDA I ODLUKA EUROPSKOG SUDA

Glava I.

»PRAVEDNA ZADOVOLJŠTINA« I OBVEZE DRŽAVA UTVRĐENE U PRESUDAMA EUROPSKOG SUDA

1. ČLANAK 41. KONVENCIJE I INSTITUT »PRAVEDNE ZADOVOLJŠTINE«	284
1.1. Članak 41. Konvencije	285
1.1.1. Pravni korijeni članka 41. Konvencije – put prema novčanoj naknadi	286
1.1.2. Značenje pojedinih izraza iz članka 41. Konvencije	287
2. TERMINOLOŠKI PROBLEMI VEZANI UZ POJAM »JUST SATISFACTION«	287
2.1. Deklaratorne izjave u presudama Europskog suda	288
2.2. Članak 41. Konvencije i hrvatska pravna terminologija	289
3. PRAVEDNA NAKNADA U NOVČANOM OBLIKU	289
3.1. Opće prepostavke za dodjelu pravedne naknade u novčanom obliku	290
3.1.1. Utjecaj nagrade za rad odvjetnika na visinu naknade	291
3.2. Formalne prepostavke za dodjelu pravedne naknade u novčanom obliku	292
3.2.1. Pravilo 60. Poslovnika	292
3.2.2. Pravilo 75. Poslovnika	293
3.3. Materijalne prepostavke za dodjelu pravedne naknade u novčanom obliku	294
3.3.1. Predmet pravedne naknade u novčanom obliku	294

3.3.2. Načelo kauzaliteta kao osnova za dodjelu pravedne naknade u novčanom obliku	295
3.3.3. Svrha pravedne naknade u novčanom obliku	295
3.4. Novčana naknada za neimovinsku štetu u praksi Europskog suda	296
3.4.1. Slučaj <i>Mikulić protiv Hrvatske</i> (2002.)	296
3.4.2. Slučaj <i>Pibernik protiv Hrvatske</i> (2004.)	297
3.5. Novčana naknada za imovinsku štetu u praksi Europskog suda	298
3.5.1. Slučajevi s visokim iznosima pravedne novčane naknade za imovinsku štetu	299
3.5.1.1. Slučaj <i>Bivši kralj Grčke i drugi protiv Grčke (pravedna naknada)</i> (2002.)	301
3.5.1.2. Mjerila za izračunavanje iznosa naknade za imovinsku štetu	303
A. Slučaj <i>Guiso-Gallisay protiv Italije (pravedna naknada)</i> (2009.)	303
3.6. Problem razlikovanja novčanih naknada za imovinske i neimovinske štete u praksi Europskog suda	304
3.7. Troškovi i izdaci	305
3.7.1. Troškovi i izdaci odvjetnika podnositelja zahtjeva	307
3.8. Statistički podaci o novčanim naknadama u praksi Europskog suda	307
3.8.1. Novčane naknade određene Republici Hrvatskoj	310
4. RESTITUTIO IN INTEGRUM	311
4.1. Put do priznanja <i>restitutio in integrum</i> u praksi Europskog suda	311
4.1.1. Slučaj <i>Gillow protiv Ujedinjenog Kraljevstva</i> (1986.)	311
4.1.2. Slučaj <i>Papamichalopoulos i drugi protiv Grčke (pravedna naknada – članak 50.)</i> (1995.)	313
4.1.3. Slučaj <i>Akdivar i drugi protiv Turske (pravedna naknada)</i> (1998.)	313
4.1.4. Slučaj <i>Brumărescu protiv Rumunjske (pravedna naknada)</i> (2001.)	314
5. POJEDINAČNE I OPĆE MJERE	315
5.1. Slučaj <i>Scozzari i Quinta protiv Italije</i> (2000.)	316
5.2. Pravne osnove pojedinačnih i općih mera	316
5.3. Primjeri pojedinačnih mera	318
5.3.1. Ponavljanje postupka pred domaćim sudom	319
5.4. Primjeri općih mera	321
6. IZVRŠNI NALOZI	322
6.1. Slučajevi <i>Assanidze protiv Gruzije</i> (2004.) i <i>Ilašcu i drugi protiv Moldavije i Rusije</i> (2004.)	322
6.2. Slučaj <i>Karanović protiv Bosne i Hercegovine</i> (2007.)	323
6.3. Slučaj <i>Gluhaković protiv Hrvatske</i> (2011.)	326
7. SAŽETAK: OD SLUČAJA SCOZZARI (2000.) DO SLUČAJA ASSANIDZE (2004.)	329
7.1. Promjena tradicionalnog smjera prema problemima u pravnim sustavima država stranaka	331
8. POSTUPAK OGLEDNE (PILOT-)PRESUDE (2004.)	331
8.1. Razvitak instituta ogledne (pilot-)presude	331
8.1.1. Rezolucija Odbora ministara Res(2004)3	334
8.1.2. Razvitak postupka ogledne (pilot-)presude u praksi Europskog suda	334
8.1.3. Pravna osnova i regulatorni okvir postupka ogledne (pilot-)presude	336

8.1.4.	Novo pravilo 61. Poslovnika Europskog suda (2011.)	336
8.2.	Tipologija oglednih (pilot-)presuda	338
8.3.	»Potpune« ogledne (pilot-)presude	339
8.3.1.	Razvrstavanje »potpunih« oglednih (pilot-)presuda	339
8.3.1.1.	Razvrstavanje prema člancima Konvencije i protokola koji su povrijedeni	340
8.3.1.2.	Razvrstavanje prema uzroku strukturalne povrede	341
	A. Repetitivni slučajevi proizašli iz »sistemske situacije«	341
	B. Repetitivni slučajevi proizašli iz »endemske situacije«	341
8.3.2.	Prvi slučaj: ogledna (pilot-)presuda <i>Broniowski protiv Poljske</i> (2004.)	343
8.3.2.1.	Slučaj <i>E. G. protiv Poljske i 175 drugih podnositelja zahtjeva u vezi s područjem uz rijeku Bug</i> (2008.)	346
8.3.3.	Prva skupina: ogledne (pilot-)presude zbog zakonskih ili administrativnih nedostataka u pravnim sustavima država stranaka	347
8.3.3.1.	Ogledne (pilot-)presude u području vlasničkih odnosa	348
	A. Ogledna (pilot-)presuda <i>Hutten-Czapska protiv Poljske</i> (2006.)	348
	B. Ogledna (pilot-)presuda <i>Suljagić protiv Bosne i Hercegovine</i> (2009.)	349
8.3.3.2.	Ogledne (pilot-)presude u području osobnog i obiteljskog života	354
	A. Ogledna (pilot-)presuda <i>Kurić i drugi protiv Slovenije</i> (2012.)	354
8.3.4.	Druga skupina: ogledne (pilot-)presude zbog neizvršenja domaćih sudskeih presuda	357
8.3.4.1.	Ogledna (pilot-)presuda <i>Burdov protiv Rusije</i> (br. 2) (2009.)	357
8.3.4.2.	Ogledna (pilot-)presuda <i>Olaru i drugi protiv Moldavije</i> (2009.)	361
8.3.5.	Treća skupina: ogledne (pilot-)presude zbog neizvršenja presuda Europskog suda	362
8.3.5.1.	Ogledna (pilot-)presuda <i>Greens i M. T. protiv Ujedinjenog Kraljevstva</i> (2010.)	362
	A. Slučaj <i>Hirst protiv Ujedinjenog Kraljevstva</i> (br. 2.) (2005.)	362
	B. Slučaj <i>Greens i M. T. protiv Ujedinjenog Kraljevstva</i> (2010.)	364
	a) Slučaj <i>Scoppola protiv Italije</i> (br. 3) (2011.) i (2012.)	367
8.3.6.	Četvrta skupina: ogledne (pilot-)presude zbog nerazumne duljine domaćih postupaka	368
8.3.6.1.	Ogledna (pilot-)presuda <i>Rumpf protiv Njemačke</i> (2010.)	369
	A. Slučaj <i>Sürmeli protiv Njemačke</i> (2006.)	369
	B. Slučaj <i>Rumpf protiv Njemačke</i> (2010.)	370
8.3.7.	Peta skupina: ogledne (pilot-)presude zbog neprimjerenih uvjeta života u zatvorima	372
8.3.7.1.	Ogledna (pilot-)presuda <i>Ananyev i drugi protiv Rusije</i> (2012.)	372
8.4.	»Kvaziogledne« (pilot-)presude	375
8.4.1.	»Kvaziogledna« (pilot-)presuda <i>Scordino protiv Italije</i> (br. 1) (2006.)	376
8.4.2.	»Kvaziogledna« (pilot-)presuda <i>Lukenda protiv Slovenije</i> (2005.)	378
8.4.3.	»Kvaziogledna« (pilot-)presuda <i>Xenides-Arestis protiv Turske</i> (2005.)	380
8.4.3.1.	Odluka <i>Demopoulos i drugi protiv Turske</i> (2010.)	381
8.5.	Druge presude koje upućuju na probleme u sustavu država stranaka	382
8.5.1.	Slučaj <i>Orchowski protiv Poljske</i> (2009.) – neprimjereni uvjeti života u zatvorima	383
8.6.	Odgovor država stranaka na ogledne (pilot-)presude: primjer Njemačke	385

8.6.1.	Presuda njemačkog Saveznog ustavnog suda »Sigurnosni zatvor I. i II.« (2011)	387
8.6.1.1.	Ustavnopravna stajališta njemačkog Saveznog ustavnog suda	387
	A. Tumačenje Temeljnog zakona na način koji uključuje međunarodno pravo	387
	B. Povreda prava na slobodu – sigurnosni zatvor treba razdvojiti od zatvorske kazne	388
	C. Povreda legitimnih očekivanja osoba u sigurnosnom zatvoru zbog retroaktivnosti zakona	389
8.6.1.2.	Izreka presude »Sigurnosni zatvor I. i II.« (2011)	390
8.6.2.	Slučaj <i>O. H. protiv Njemačke</i> (2011)	391
8.7.	Sažetak: postupak ogledne (pilot-)presude	393
9.	ZAKLJUČNE NAPOMENE O »PRAVEDNOJ ZADOVOLJŠTINI« I OBVEZAMA DRŽAVA UTVRĐENIM U PRESUDAMA EUROPSKOG SUDA	396
9.1.	Strogi zahtjevi poštovanja obveza iz članka 46. stavka 1. Konvencije	398
9.1.1.	Slučajevi <i>Emre protiv Švicarske</i> (2008.) i <i>Emre protiv Švicarske</i> (br. 2) (2011.)	399
9.2.	Procjena dalnjeg razvitka općih mjera	400

Glava II.

NADZOR ODBORA MINISTARA NAD IZVRŠENJEM PRESUDA I ODLUKA EUROPSKOG SUDA

1.	ČLANAK 46. I ČLANAK 39. STAVCI 3. I 4. KONVENCIJE	402
2.	NADZORNE OVLASTI ODBORA MINISTARA OD 1954. DO DANAS	403
2.1.	Prvo razdoblje (1954. – 1998.)	403
2.2.	Drugo razdoblje (od 1. 11. 1998.)	403
	2.2.1. Utjecaj prakse Europskog suda na ovlasti Odbora ministara	404
	2.2.1.1. Slučaj <i>Öcalan protiv Turske</i> (2010.) – članak 46. Konvencije	405
	2.2.2. Nove ovlasti Odbora ministara poslije stupanja na snagu Protokola br. 14	405
3.	PRAVILA ZA NADZOR NAD IZVRŠENJEM PRESUDA I ODLUKA EUROPSKOG SUDA	406
3.1.	Pravila za nadzor nad izvršenjem presuda i uvjeta prijateljskog rješenja (2006.)	407
3.2.	Akcijski planovi i akcijska izvješća	409
	3.2.1. Uvođenje i razvijetak koncepta akcijskih planova i akcijskih izvješća	409
	3.2.2. Pojmovno određenje i svrha akcijskih planova i akcijskih izvješća	410
4.	NOVE RADNE METODE: IMPLEMENTACIJA INTERLAKENSKOG AKCIJSKOG PLANA (2011.)	411
4.1.	Dvostruki (<i>twin-track</i>) sustav nadzora nad izvršenjem presuda i odluka Europskog suda ...	412
	4.1.1. Mogućnost prijelaza s jedne na drugu metodu nadzora	413
	4.1.1.1. Primjer: prijenos slučaja <i>Oršuš protiv Hrvatske</i> (2010.) iz pojačanog u standardni postupak nadzora	413
4.2.	Standardni postupak nadzora	414
	4.2.1. Mjerila za razvrstavanje presuda Europskog suda	415
	4.2.1.1. Razvrstavanje prema kvalitativnom mjerilu	415
	A. Vodeći slučajevi	415

B.	Ostali slučajevi (klonovi i izolirani slučajevi)	416
C.	Presedanski slučajevi (precedenti)	416
4.2.1.2.	Razvrstavanje prema fazi u kojoj se nalazi ispitivanje slučaja	416
4.2.2.	Grafički prikaz standardnog postupka nadzora	418
4.3.	Pojačani postupak nadzora	419
4.4.	Prijateljska rješenja i jednostrane izjave odgovornih država	420
4.5.	Sažetak: dvostruki sustav nadzora nad izvršenjem presuda i odluka Europskog suda	421
4.5.1.	Shematski prikaz dvostrukog sustava nadzora nad izvršenjem presuda i odлуka Europskog suda	421
5.	PROBLEMI U PRAKSI	423
5.1.	Primjer Italije	424
5.1.1.	Donošenje manjkavih zakona u izvršenju presuda Europskog suda	424
5.1.2.	Nedostaci u provedbi prihvaćenih općih mjera u sudskoj i upravnoj (administrativnoj) praksi	426
5.1.3.	Sporo izvršavanje presuda Europskog suda	427
5.1.3.1.	Slučaj <i>F. C. B. protiv Italije</i> (1991.)	427
6.	STATISTIČKI PODACI O IZVRŠENJU PRESUDA EUROPSKOG SUDA	428
6.1.	Opći statistički podaci	428
6.2.	Nadzor nad izvršenjem presuda protiv Republike Hrvatske (stanje na dan 1. 1. 2013.)	430
6.2.1.	Hrvatski »vodeći slučajevi« (stanje na dan 1. 1. 2013.)	430
6.2.2.	Novi hrvatski slučajevi (stanje na dan 1. 1. 2013.)	432
6.2.3.	Hrvatski slučajevi u postupku pojačanog nadzora (stanje na dan 1. 1. 2013.)	433
6.2.4.	Hrvatski slučajevi koji otkrivaju strukturalne probleme u sustavu	434
6.2.5.	Skupine srodnih hrvatskih slučajeva: objedinjeni nadzor	434
ZAVRŠNA SHEMA (TREĆI I ČETVRTI DIO KNJIGE): »ŽIVOTNI PUT ZAHTJEVA«		438

PETI DIO

POJEDINAČNI I MEĐUDRŽAVNI ZAHTJEV

Glava I.

PRAVO NA POJEDINAČNI ZAHTJEV

1.	PRAVO NA POJEDINAČNI (INDIVIDUALNI) ZAHTJEV	442
1.1.	Povijesni razvitak	443
1.1.1.	Pravo na pojedinačnu tužbu do 1. 11. 1998.	443
1.1.2.	Pravo na pojedinačni zahtjev od 1. 11. 1998.	443
2.	OPĆA POSLOVNIČKA PRAVILA O PODNOŠENJU POJEDINAČNOG ZAHTJEVA	444

2.1.	Oblik i sadržaj pojedinačnog zahtjeva te postupanje s njim	444
2.2.	Podnošenje zahtjeva putem pravnog zastupnika (odvjetnika)	445
2.3.	Obrasci i upute Europskog suda za podnošenje pojedinačnog zahtjeva	446
3.	VAŽNIJA PRAVILA VEZANA UZ ISPITIVANJE POJEDINAČNOG ZAHTJEVA	447
3.1.	Pojam prigovora u konvencijskom pravu	447
3.2.	Značenje pojma »prigovor o kojem se može raspravljati«	448
3.2.1.	Prigovor o kojem se može raspravljati u svjetlu članka 13. Konvencije	449
3.3.	»Globalni« pristup nacionalnim sudskim postupcima	452
3.4.	Utvrđivanje činjenica i okolnosti slučaja	453
3.4.1.	»Novi podaci« kao dokazi u postupku	454
3.5.	Teret dokazivanja u konvencijskom pravu	455
3.6.	Standard dokaza u konvencijskom pravu	456
4.	OVLAŠTENICI PRAVA NA POJEDINAČNI ZAHTJEV	457
4.1.	Prva rečenica članka 34. Konvencije (ovlaštenici podnošenja zahtjeva)	458
4.1.1.	Značenje pojma »fizička osoba« u smislu članka 34. Konvencije	458
4.1.1.1.	Svojstva, status i druga obilježja fizičkih osoba	459
4.1.1.2.	Status zametka i fetusa odnosno nerođenog bića u smislu članka 34. Konvencije	460
A.	Pravo na život (članak 2. Konvencije)	461
B.	Zametak (nerođeno biće) i pojam »života« s aspekta članka 2. Konvencije	462
a)	Slučaj <i>Vo protiv Francuske</i> (2004.)	465
b)	Slučaj <i>A., B. i C. protiv Irske</i> (2010.)	466
4.1.1.3.	Umrle osobe	467
4.1.2.	Značenje izraza »nevladina organizacija« u smislu članka 34. Konvencije	468
4.1.2.1.	Pravne osobe javnog prava koje nisu »nevladine organizacije«	469
A.	Jedinice teritorijalne (regionalne, lokalne i mjesne) samouprave	469
a)	Slučaj <i>Döşemealtı Belediyesi protiv Turske</i> (2010.)	470
b)	Slučaj <i>16 austrijskih općina (1) i pojedini njihovi vijećnici protiv Austrije</i> (1974.)	470
c)	Slučaj <i>Demirbaš i drugi protiv Turske</i> (2010.)	471
d)	Slučaj <i>Ayuntamiento de M. protiv Španjolske</i> (1991.)	472
e)	Slučaj <i>Općinski područni odjel Antilly protiv Francuske</i> (1999.)	472
B.	Jesu li sveučilišta osnovana zakonom »nevladine organizacije«	473
a)	Slučaj <i>M. A. protiv Švedske</i> (1998.)	473
b)	Slučaj <i>Slavensko sveučilište u Bugarskoj i drugi protiv Bugarske</i> (2004.)	474
4.1.2.2.	Pravne osobe javnog prava koje se smatraju »nevladinim organizacijama«	476
A.	Javna trgovačka društva i slični (»komercijalni«) javnopravni subjekti	476
a)	Slučaj <i>Brodske linije Islamske Republike Iran protiv Turske</i> (2007.)	476
B.	Javne ustanove i slični javnopravni subjekti koji obavljaju javne usluge	477

a)	Državni radio i televizija	477
b)	Vjerske institucije i vjerske zajednice	478
ba)	Vjerske institucije	478
bb)	Vjerske zajednice (crkve i crkveni redovi)	479
c)	Političke stranke	479
4.1.3.	Značenje izraza »skupina pojedinaca« iz članka 34. Konvencije	480
4.1.3.1.	Primjeri iz prakse Europskog suda	480
4.2.	Druga rečenica članka 34. Konvencije (obveze država stranaka)	481
4.2.1.	Zabrana sprečavanja prava na pojedinačni zahtjev	482
4.2.2.	Zabrana proizvođenja »obeshrabrujućeg učinka«	483
4.2.2.1.	Zabrana proizvođenja »obeshrabrujućeg učinka« prema odvjetnicima	484
4.2.2.2.	Zabrana proizvođenja »obeshrabrujućeg učinka« u području slobode izražavanja	484
A.	Slučaj <i>Guja protiv Moldavije</i> (2008.) – sloboda izražavanja »zviždača«	485
4.2.3.	Obveze tuženih država u postupku pred Europskim sudom	486
4.2.3.1.	Aktivna pomoć pri utvrđivanju činjenica	486
4.2.3.2.	Pomoć u provedbi istraga na licu mjesta	487
4.2.3.3.	Poštovanje i provedba privremenih mjera	487
A.	Slučaj <i>Al-Saadoon i Mufdhi protiv Ujedinjenog Kraljevstva</i> (2010.)	488
B.	Slučaj <i>Al Husin protiv Bosne i Hercegovine</i> (2012.)	489
4.3.	Instrumenti Vijeća Europe vezani uz pravo na podnošenje zahtjeva Europskom sudu	490
4.3.1.	Europski sporazum o osobama koje sudjeluju u postupcima pred Europskim sudom (1999.)	491
4.3.2.	Rezolucija Odbora ministara CM/Res(2010)25	491
5.	ZLOUPORABA PRAVA NA POJEDINAČNI ZAHTJEV	491
5.1.	Dovođenje Europskog suda u zabludu	492
5.1.1.	Iznošenje neistinitih činjenica	492
5.1.2.	Iznošenje nepotpunih informacija radi dovođenja u zabludu	493
5.2.	Uvredljivo izražavanje	494
5.3.	Povreda pravila o tajnosti pregovora o prijateljskom rješenju spora	495
5.4.	Očito zlonamjerni i bespredmetni zahtjevi	497
5.5.	Ostali slučajevi zlouporabe prava na pojedinačni zahtjev	498
5.6.	Prigovor se iznosi u postupku ispitivanja dopuštenosti zahtjeva	498
5.7.	Sažetak: slučaj <i>Miroļubovs i drugi protiv Latvije</i> (2009.)	499
Glava II.		
ŽRTVA		
1.	POJAM ŽRTVE	501
1.1.	Pojam »žrtve« u konvencijskom pravu	501
1.2.	Razgraničenje pojma »žrtve« od važenja Konvencije <i>ratione personae</i>	501
1.3.	Autonomni pojam »žrtve« u konvencijskom pravu	502

2. TEST ŽRTVE	503
2.1. Pojedinačni zahtjev mora biti konkretna	503
2.1.1. Pojedinačni zahtjev nije <i>actio popularis</i>	503
2.1.2. Pojedinačni zahtjev ne podnosi se <i>in abstracto</i>	503
2.1.3. Primjeri iz prakse	504
2.1.3.1. Slučaj <i>Očić protiv Hrvatske</i> (1999.)	504
2.1.3.2. Slučaj <i>Caron i drugi protiv Francuske</i> (2010.)	504
2.2. Osobna i izravna pogodenost povredom Konvencije	505
2.2.1. Izravna žrtva	505
2.2.1.1. Slučaj <i>Kuljanin protiv Hrvatske</i> (2004.)	506
2.2.1.2. Slučaj <i>Nosov protiv Rusije</i> (2005.)	506
2.2.1.3. Slučaj <i>Seđić i Finci protiv Bosne i Hercegovine</i> (2009.)	507
2.2.2. »Potencijalna« žrtva	507
2.2.2.1. Slučaj <i>Klass i drugi protiv Njemačke</i> (1978.)	507
2.2.2.2. Slučaj <i>Burden protiv Ujedinjenog Kraljevstva</i> (2008.)	509
2.2.3. Neizravna žrtva	510
2.2.3.1. Utjecaj smrti žrtve na pokretanje i nastavljanje postupka pred Europskim sudom	513
A. Smrt podnositelja zahtjeva u tijeku postupka pred Europskim sudom	513
B. Smrt izravne žrtve prije podnošenja zahtjeva Europskom sudu	513
C. Slučaj <i>Micallaf protiv Malte</i> (2009.): pitanje od općeg interesa	514
2.3. Status žrtve ne ovisi o stvarnom postojanju povrede	516
2.3.1. Slučaj <i>Lazarević protiv Hrvatske</i> (2000.)	516
2.3.2. Slučaj <i>Mladenić protiv Hrvatske</i> (2001.)	517
2.4. Prestanak statusa žrtve ovisi o postupanju odgovorne države u otklanjanju povrede	517
2.4.1. Dva hrvatska slučaja: <i>Kalajžić</i> (2006.) i <i>Tomašić</i> (2006.)	518
2.4.2. Slučaj <i>Ramazanova i drugi protiv Azerbajdžana</i> (2007.)	520
2.4.3. Slučaj <i>Gäfgen protiv Njemačke</i> (2010.)	520
2.5. Poseban slučaj: žrtve prekida sudskega postupka po sili zakona	524

Glava III. OPĆI OKVIR DOPUŠTENOSTI POJEDINAČNOG ZAHTJEVA

1. STANJE PREDMETA NA EUROPSKOM SUDU S OBZIROM NA NJIHOVU DOPUŠTENOST	526
2. SISTEMATIZACIJA PREPOSTAVKI DOPUŠTENOSTI POJEDINAČNOG ZAHTJEVA	530
2.1. Postupovne pretpostavke dopuštenosti zahtjeva	530
2.2. Pretpostavke dopuštenosti vezane uz meritum zahtjeva	531
2.3. Pretpostavke dopuštenosti vezane uz jurisdikciju Europskog suda	531
2.4. Pravna osnova za odbacivanje zahtjeva (članak 35. stavak 4. Konvencije)	532

Glava IV.
**POSTUPOVNE PREPOSTAVKE DOPUŠTENOSTI
 POJEDINAČNOG ZAHTJEVA**

1. ČLANAK 35. KONVENCIJE	533
1.1. Članak 35. stavci 1. i 2. i stavak 3. dio točke (a) Konvencije	533
2. ISCRPLJENOST DOMAĆIH PRAVNIH SREDSTAVA	533
2.1. Članak 35. stavak 1. Konvencije i pravilo o iscrpljenosti domaćih pravnih sredstava	533
2.1.1. Izvor pravila: običajno međunarodno pravo	534
2.2. Supsidijarnost konvencijskog nadzornog sustava	534
2.3. Svrha pravila o iscrpljivanju domaćih pravnih sredstava	535
2.4. Primjena pravila o iscrpljivanju domaćih pravnih sredstava	535
2.4.1. Fleksibilnost	535
2.4.2. Pridržavanje pravila i ograničenja postavljenih u domaćem pravu država stranaka	536
2.4.2.1. Postoji li obveza pozivanja na Konvenciju u domaćim postupcima	537
A. Slučaj <i>Lelas protiv Hrvatske</i> (2010.)	537
2.4.2.2. Treba li iskoristiti sva raspoloživa domaća pravna sredstva	538
2.4.2.3. Koja svojstva trebaju imati domaća pravna sredstva	539
A. Određenje »domaćih pravnih sredstava« u smislu Konvencije	539
a) Domaći izvanredni pravni lijekovi	539
b) »Diskrečijska« pravna sredstva	541
B. »Domaća« narav pravnih sredstava	542
a) Slučaj <i>Jeličić protiv Bosne i Hercegovine</i> (2005.)	542
C. Raspoloživost i dostatnost domaćih pravnih sredstava	543
D. Dostupnost i djelotvornost domaćih pravnih sredstava	544
E. Primjer: pravno sredstvo protiv nerazumne duljine postupaka	544
a) Nerazumna duljina postupka kao samostalna povreda članka 13. Konvencije	544
b) Hrvatski slučajevi nerazumne duljine postupaka i (ne)djelotvornost ustavne tužbe	548
ba) Ustavna tužba nije djelotvorno pravno sredstvo (1999.)	548
bb) Ustavna tužba općenito je djelotvorno pravno sredstvo (2002.)	549
bc) Ustavna tužba nije djelotvorno sredstvo za duljinu već okončanih postupaka (2003.)	552
bd) Ustavna tužba nije djelotvorno sredstvo za duljinu ovršnih postupaka (2004.)	553
be) Nerazumna duljina postupaka pred Ustavnim sudom (2005.)	553
bf) Ustavna tužba nije djelotvorno sredstvo za duljinu upravnih postupaka (2006.)	554
bg) Ustavna tužba nije djelotvorno sredstvo zbog niskih iznosa isplaćenih naknada (2006.)	554
bh) Usklađivanje prakse Ustavnog suda s presudama Europskog suda (2002. – 2006.)	555

2.5.	Iznimke od pravila o iscrpljivanju domaćih pravnih sredstava	556
2.5.1.	Postojanje »posebnih« ili »izvanrednih« okolnosti	557
2.5.1.1.	Slučaj <i>Akdivar i drugi protiv Turske</i> (1996.)	557
2.5.1.2.	Slučaj <i>Sejdovic protiv Italije</i> (2006.)	557
2.5.1.3.	Slučaj <i>Opuz protiv Turske</i> (2009.)	558
2.5.1.4.	Slučaj <i>Savez crkava »Rijec života« i drugi protiv Hrvatske</i> (2010.)	558
2.5.2.	Nedjelotvornost domaćeg pravnog sredstva zbog odluke ustavnog suda	559
2.5.2.1.	Slučaj <i>Bivši kralj Grčke Konstantin i 8 članova njegove obitelji protiv Grčke</i> (1998.)	559
2.6.	Teret dokazivanja da domaća pravna sredstva nisu iscrpljena	560
2.7.	Prekluzija prava na podnošenje prigovora o neiscrpljivanju domaćih pravnih sredstava	561
2.8.	Sažetak: slučaj <i>Demopoulos i drugi protiv Turske</i> (2010.)	562
3.	ROK ZA PODNOŠENJE ZAHTJAVA (PRAVILO O ŠEST MJESECI)	564
3.1.	Članak 35. stavak 1. Konvencije i pravilo o šest mjeseci	564
3.1.1.	Buduće izmjene članka 35. stavka 1. Konvencije (pravilo o četiri mjeseca)	564
3.1.2.	Svrha roka za podnošenje zahtjeva Europskom sudu	564
3.2.	Postoji li obveza tužene države da prigovori nepravodobnosti zahtjeva	565
3.3.	Određenje »posljednje odluke u postupku iscrpljivanja pravnih sredstava«	566
3.4.	Računanje roka za podnošenje pojedinačnog zahtjeva	567
3.5.	Važenje pravila o šest mjeseci u »trajnim situacijama«	569
3.6.	Ostala važnija pravila vezana uz rok od šest mjeseci	570
3.6.1.	Određivanje datuma podnošenja zahtjeva	570
3.6.2.	Naknadni prigovori i računanje roka od šest mjeseci	570
3.7.	Primjena pravila o šest mjeseci u slučajevima umrlih i nestalih osoba	570
3.7.1.	Slučajevi <i>Varnava i drugi protiv Turske</i> (2009.) i <i>Palić protiv Bosne i Hercegovine</i> (2011.)	570
3.8.	Višekratna razdoblja pritvora i primjena pravila o šest mjeseci	572
4.	NEDOPUŠTENOST ANONIMNOG ZAHTJAVA	572
4.1.	Članak 35. stavak 2. točka (a) Konvencije i anonimnost zahtjeva	572
4.2.	Anoniman zahtjev	573
4.3.	Tzv. neanoniman zahtjev	573
5.	NEDOPUŠTENOST ZAHTJAVA ISTOVRSNOG PREDMETU KOJI JE VEĆ ISPITAN	574
5.1.	Članak 35. stavak 2. točka (b) Konvencije i već ispitan istovrsni predmet	574
5.2.	Istovjetni podnositelji zahtjeva	575
5.3.	Istovjetni prigovori	575
5.3.1.	Primjeri istovjetnih prigovora	575
5.3.2.	Primjer slučaja koji nije »u osnovi isti«	575
5.4.	Istovjetni podaci o činjenicama	576
6.	NEDOPUŠTENOST ZAHTJAVA KOJI JE PODNESEN DRUGOM MEĐUNARODNOM TIJELU	577

6.1.	Članak 35. stavak 2. točka (b) Konvencije i zaštita pred drugim međunarodnim tijelom	577
6.2.	Opća pravila izgrađena u praksi konvencijskih tijela	578
6.3.	Istovjetnost podnositelja i njegovih prigovora pred dva međunarodna tijela	579
6.3.1.	Istovjetnost podnositelja pred dva međunarodna tijela	579
6.3.2.	Istovjetnost prigovora pred dva međunarodna tijela	581
6.4.	Značenje »drugog međunarodnog postupka istrage ili rješavanja«	581
6.5.	Postupovna jamstva u »drugom međunarodnom postupku istrage ili rješavanja«	582
6.6.	Pravna priroda »drugog međunarodnog postupka istrage ili rješavanja«	583
6.6.1.	Postupak mora osigurati odlučivanje o odgovornosti	583
6.6.2.	Cilj postupka mora biti uklanjanje povrede i obeštećenje	584
6.6.3.	Postupak mora biti djelotvoran	584

Glava V.

PREPOSTAVKE DOPUŠTENOSTI VEZANE UZ MERITUM ZAHTJEVA

1. OČITA NEOSNOVANOST ZAHTJEVA (PRIGOVORA)	585
1.1. Članak 35. stavak 3. točka (a) Konvencije i očito neosnovan zahtjev	585
1.1.1. Značenje i opseg pojma »očito neosnovan«	586
1.2. Prigovori »četvrтog stupnja« i njihova očita neosnovanost	587
1.2.1. Doktrina »četvrтog stupnja«	587
1.2.1.1. Stajališta Europskog suda o tumačenju i primjeni domaćeg prava	588
1.2.1.2. Opseg i učinci doktrine četvrтog stupnja	589
1.2.1.3. Prava na koja se primjenjuje doktrina četvrтog stupnja	590
1.2.1.4. Nadzorna, a ne žalbena uloga Europskog suda	590
1.2.1.4. A. Kritika prakse Europskog suda	591
1.3. Jasno i očito nepostojanje povrede	594
1.3.1. Postupak nije nepošten	594
1.3.2. Postupak nije nerazuman, arbitraran ili izrazito nedosljedan	595
1.3.2.1. »Wednesburška načela« engleskog javnog prava	597
1.3.3. Ne postoji nerazmjernost između sredstava i cilja koji se nastojao postići	599
1.3.4. Druga relativno karakteristična materijalna pitanja	600
1.4. Prigovori su neobrazloženi (nepotkrijepljeni dokazima)	601
1.5. Prigovori su nejasni i neuvjerljivi	604
2. NEPOSTOJANJE ZNAČAJNE ŠTETE ZA PODNOSITELJA ZAHTJEVA	605
2.1. Članak 35. stavak 3. točka (b) Konvencije i nepostojanje značajne štete	605
2.1.1. Geneza mjerila »nepostojanja značajne štete«	605
2.1.2. Normativna struktura mjerila nepostojanja značajne štete	606
2.1.2.1. »Značajna šteta« u obliku imovinskog gubitka	608
2.1.2.1. A. Slučaj <i>Ionescu protiv Rumunjske</i> (2010.)	608
2.1.2.1. B. Slučaj <i>Korolev protiv Rusije (II.)</i> (2010.)	609
2.1.2.2. »Značajna šteta« u obliku nemogućnosti ostvarenja postupovnih prava	612
2.1.2.2. A. Slučaj <i>Holub protiv Češke Republike</i> (2010.)	612

2.2. Deklaracija iz Brighton-a (2012.) i izmjene u uređenju mjerila nepostojanja značajne štete	614
Glava VI.	
PRETPOSTAVKE DOPUŠTENOSTI VEZANE UZ JURISDIKCIJU EUROPSKOG SUDA	
1. OKVIR VAŽENJA KONVENCIJE <i>RATIONE LOCI, PERSONAE, TEMPORIS I MATERIAE</i>	615
1.1. Mjerodavne odredbe Konvencije	615
1.2. Ispitivanje nadležnosti <i>ratione loci, personae, temporis</i> ili <i>materiae</i> na vlastiti poticaj (<i>ex officio</i>)	616
1.3. Članak 1. Konvencije	617
1.3.1. Članak 1. kao osnova nadležnosti Europskog suda <i>ratione personae, materiae i loci</i>	617
1.3.2. »Prava i slobode« u smislu članka 1. Konvencije	617
1.3.3. »Jurisdikcija« država stranaka u smislu članka 1. Konvencije	618
2. NESUGLASNOST ZAHTJEVA S KONVENCIJOM <i>RATIONE LOCI</i>	619
2.1. Određenje važenja Konvencije <i>ratione loci</i>	619
2.2. Članak 56. Konvencije	620
2.2.1. Države stranke i primjena članka 56. Konvencije	621
2.2.1.1. Primjena Konvencije na nesamoupravnim područjima nakon stjecanja neovisnosti	622
2.2.2. Značenje pojedinih izraza iz članka 56. Konvencije	622
2.2.2.1. Značenje izraza »područja za čije je međunarodne odnose država odgovorna«	622
2.2.2.2. Značenje izraza »vodeći računa o lokalnim uvjetima«	623
2.2.3. Utvrđenje Europskog suda o nesuglasnosti zahtjeva <i>ratione loci</i>	623
3. NESUGLASNOST ZAHTJEVA S KONVENCIJOM <i>RATIONE PERSONAE</i>	623
3.1. Određenje važenja Konvencije <i>ratione personae</i>	624
3.1.1. Ispitivanje nadležnosti <i>ratione personae</i> na vlastiti poticaj (<i>ex officio</i>)	624
3.1.2. Važenje Konvencije <i>ratione personae</i> u uvjetima raspada države	624
3.1.3. Važenje Konvencije <i>ratione personae</i> na postupanja privatnih osoba	625
3.1.4. Učestala praksa: izravno pozivanje na članak 1. Konvencije	625
3.1.4.1. Slučaj <i>Saddam Hussein protiv 21 države</i> (2006.)	626
3.2. Kad će zahtjev biti nesuglasan s Konvenциjom <i>ratione personae</i>	626
3.3. Problemi u razgraničenju personalnog i teritorijalnog važenja Konvencije	629
3.3.1. Slučaj <i>Drozd i Janousek protiv Francuske i Španjolske</i> (1992.)	630
3.3.2. Slučaj <i>Stephens protiv Malte</i> (br. 1) (2009.)	630
3.3.3. Postupanje Europskog suda u odnosu na teritorijalno i personalno važenje Konvencije	631
3.4. Izvanteritorijalna jurisdikcija država stranaka	631
3.4.1. Određenje izvanteritorijalne jurisdikcije (slučaj <i>Banković i drugi protiv Belgije i 16 drugih država</i> , 2001.)	632

3.4.1.1.	Sistematizacija slučajeva izvanteritorijalne jurisdikcije država stranaka	633
3.4.2.	Diplomatski i konzularni slučajevi	634
3.4.3.	Izvanteritorijalna jurisdikcija na prostoru važenja Konvencije	634
3.4.3.1.	Prisutnost vojske i/ili političke podrške na prostoru važenja Konvencije	635
	A. Slučaj <i>Loizidou protiv Turske (prethodne primjedbe)</i> (1995.)	635
	B. Slučaj <i>Manitaras i drugi protiv Turske</i> (2008.)	635
3.4.3.2.	Vojni, politički i ekonomski utjecaj na prostoru važenja Konvencije	636
	A. Slučaj <i>Ilașcu i drugi protiv Moldavije i Rusije</i> (2004.)	636
	B. Slučaj <i>Ivanțoc i drugi protiv Moldavije i Rusije</i> (2011.)	637
3.4.4.	Izvanteritorijalna jurisdikcija izvan prostora važenja Konvencije	638
3.4.4.1.	Djelovanje tužene države izvan prostora važenja Konvencije	638
	A. Slučajevi <i>Ramirez Sanchez protiv Francuske</i> (1996., 2005. i 2006.)	638
3.4.4.2.	Vojna prisutnost tužene države izvan prostora važenja Konvencije	639
	A. Slučaj <i>Al-Saadoon i Mufdhi protiv Ujedinjenog Kraljevstva</i> (2010.)	639
	B. Slučaj <i>Al-Jedda protiv Ujedinjenog Kraljevstva</i> (2011.)	639
	C. Slučaj <i>Al-Skeini i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva</i> (2011.)	640
3.4.4.3.	Vojna intervencija i stvarna kontrola tužene države izvan prostora važenja Konvencije	640
	A. Slučaj <i>Marković i drugi protiv Italije</i> (2006.)	640
	B. Slučaj <i>Medvedyev i drugi protiv Francuske</i> (2010.)	641
3.4.4.4.	Vojna intervencija bez stvarne kontrole tužene države izvan prostora važenja Konvencije	642
	A. Slučaj <i>Banković i drugi protiv Belgije i 16 drugih država</i> (2001.)	642
3.4.5.	Proizvođenje učinaka u drugoj državi	644
3.4.5.1.	Izloženost riziku zlostavljanja u inozemstvu (načelo <i>non-refoulement</i>)	645
	A. Slučaj <i>Soering protiv Ujedinjenog Kraljevstva</i> (1989.)	646
	B. Izgradnja standarda: od <i>Soeringa</i> (1989.) do <i>Babar Ahmad i drugih</i> (2012.)	648
	a) Slučaj <i>Babar Ahmad i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva</i> (2012.) – izgon optuženih za terorizam (nema povrede članka 3. Konvencije)	648
	b) Slučaj <i>Daoudi protiv Francuske</i> (2009.) – izgon optuženih za terorizam (povreda članka 3. Konvencije)	650
	C. Načelo <i>non-refoulement</i> i rizik zlostavljanja od privatnih osoba	651
	D. Sažetak	651
3.4.5.2.	Bankovni štedni ulozi građana nakon raspada države	652
	A. Slučajevi <i>Kovačić i drugi</i> (2008.) i <i>Ališić i drugi</i> (2012.) – stara devizna štednja nakon raspada bivše SFRJ	652
3.4.5.3.	Objavljivanje kontroverznih karikatura	654
	A. Slučaj <i>Ben El Mahi i drugi protiv Danske</i> (2006.)	654
3.4.5.4.	Ranjavanja demonstranata	654
	A. Slučaj <i>Andreou protiv Turske</i> (2008.)	655
3.4.6.	Izvanteritorijalni učinci interneta	655

3.4.6.1.	Posljedice objavljivanja na internetu bludnih sadržaja	655
	A. Slučaj <i>Perrin protiv Ujedinjenog Kraljevstva</i> (2005.)	655
3.4.6.2.	Posljedice nezakonitog korištenja internetom (tzv. »hakiranje«)	656
	A. Slučaj <i>Premininy protiv Rusije</i> (2011.)	656
3.5.	Odgovornost država stranaka kao članica međunarodnih organizacija	656
3.5.1.	Opća pravila	656
3.5.2.	Prva skupina slučajeva (odgovornost međunarodne organizacije)	657
3.5.2.1.	Slučaj <i>Bosphorus Airways protiv Irske</i> (2005.)	657
3.5.2.2.	Slučajevi <i>Behrami i Saramati</i> (2007.) i slučaj <i>Berić</i> (2007.)	660
	A. Slučajevi <i>Behrami i Behrami protiv Francuske</i> (2007.) i <i>Saramati protiv Francuske, Njemačke i Norveške</i> (2007.)	660
	B. Slučaj <i>Berić i drugi protiv Bosne i Hercegovine</i> (2007.)	662
3.5.3.	Druga skupina slučajeva (radni odnosi u međunarodnoj organizaciji)	664
3.5.3.1.	Dva njemačka slučaja: <i>Beer i Regan</i> (1999.) i <i>Waite i Kennedy</i> (1999.)	664
3.5.3.2.	Od slučaja <i>Boivin</i> (2008.) do slučaja <i>Gasparini</i> (2009.)	665
	A. Slučajevi <i>Boivin protiv 34 države članice Vijeća Europe</i> (2008.) i <i>Connolly protiv 15 država članica Europske unije</i> (2008.)	665
	B. Slučaj <i>Kokkelvisserij protiv Nizozemske</i> (2009.)	667
	C. Slučaj <i>Gasparini protiv Italije i Belgije</i> (2009.)	668
3.5.4.	Treća skupina slučajeva (središte međunarodne organizacije)	670
3.5.4.1.	Slučaj <i>Galić protiv Nizozemske</i> (2009.)	670
3.5.4.2.	Slučaj <i>Lopez Cifuentes protiv Španjolske</i> (2009.)	671
3.5.5.	Sažetak o odgovornosti država stranaka kao članica međunarodnih organizacija	671
3.6.	Država stranka Konvencije kao stranka u sudskom postupku u drugoj državi	672
3.6.1.	Slučaj <i>McElhinney protiv Irske</i> (2001.)	673
3.7.	Sažetak o važenju Konvencije <i>ratione personae</i>	674
3.7.1.	Opća načela	674
3.7.2.	Pripisivanje odgovornosti tuženoj državi	674
3.7.3.	Odgovornost država vezana uz njihovo članstvo u međunarodnim organizacijama	675
4.	NESUGLASNOST ZAHTJEVA S KONVENCIJOM RATIONE TEMPORIS	675
4.1.	Pravne osnove važenja Konvencije <i>ratione temporis</i>	676
4.1.1.	Članci 32. i 35. Konvencije	676
4.1.2.	Članak 28. Bečke konvencije o pravu međunarodnih ugovora	676
4.2.	Važenje Konvencije <i>ratione temporis</i> prije stupanja na snagu Protokola br. 11	677
4.2.1.	Utjecaj fakultativnih (opcijskih) izjava na vremensko važenje Konvencije do 1. 11. 1998.	677
4.2.2.	Utjecaj fakultativnih (opcijskih) izjava na vremensko važenje Konvencije poslije 1. 11. 1998.	678
4.3.	Važenje Konvencije <i>ratione temporis</i> poslije stupanja na snagu Protokola br. 11	679
4.3.1.	Slučaj <i>Blećić protiv Hrvatske</i> (2006.)	679
4.3.2.	Okvirna pravila važenja Konvencije <i>ratione temporis</i>	680
4.3.3.	Opća postupovna pravila dopuštenosti zahtjeva <i>ratione temporis</i>	682
4.3.4.	Test vremenske nadležnosti	683
	4.3.4.1. Temeljna mjerila za provedbu testa vremenske nadležnosti	683
	4.3.4.2. Trenutačan čin povrede i pravilo <i>ratione temporis</i>	685

A.	Sudske presude kao trenutačan čin povrede	685
B.	Akti drugih državnih tijela i pravilo <i>ratione temporis</i>	688
C.	Radnje i propusti nadležnih vlasti i pravilo <i>ratione temporis</i>	689
4.3.4.3.	Trajne situacije povreda i pravilo <i>ratione temporis</i>	691
A.	Trajne situacije povreda vezane uz članak 5. stavak 3. i članak 6. stavak 1. Konvencije	691
B.	Trajne situacije povreda vezane uz suđenje u nerazumnom roku i pritvaranje osoba	692
C.	Trajne situacije povreda vezane uz članak 1. Protokola br. 1	693
D.	Trajne situacije povreda vezane uz nedjelotvorne istrage	694
a)	Slučaj <i>Šilih protiv Slovenije</i> (2009.)	695
b)	Slučaj <i>Varnava i drugi protiv Turske</i> (2009.)	698
5.	NESUGLASNOST ZAHTJEVA S KONVENCIJOM RATIONE MATERIAE	702
5.1.	Pravne osnove važenja Konvencije <i>ratione materiae</i>	702
5.1.1.	Članak 1. Konvencije	702
5.1.1.1.	Vrste pravnih akata pod nadzorom Europskog suda	703
5.1.2.	Članci 32. i 35. Konvencije	704
5.2.	Okvir važenja Konvencije <i>ratione materiae</i>	704
5.2.1.	»Supstancialna jurisdikcija« Europskog suda	704
5.2.2.	Drugi međunarodni instrumenti i pravilo <i>ratione materiae</i>	705
5.2.3.	Nadležnost <i>ratione materiae</i> ispituje se »u svakoj fazi postupka«	706
5.2.4.	Rezerve i pravilo <i>ratione materiae</i>	706
5.2.5.	Izvršenje presuda Europskog suda i pravilo <i>ratione materiae</i>	706
5.3.	Tumačenje sadržaja i opsega konvencijskih prava	708
5.3.1.	Test primjenjivosti Konvencije	708
5.3.1.1.	»Tanka veza« ili »udaljene posljedice« između slučaja i konvencijskih prava	708
	A. Slučaj <i>Sidabras i Džiautas protiv Litve</i> (2004.)	709
	B. Slučaj <i>Zehnalová i Zehnal protiv Češke Republike</i> (2002.)	709
5.3.1.2.	Najčešći predmet testa primjenjivosti: članak 6. Konvencije	711
5.a.	DODATAK: ČLANAK 6. KONVENCIJE I PRAVILO RATIONE MATERIAE	712
5.a.1.	Gradanski i kazneni aspekt prava na pošteno suđenje (članak 6. Konvencije)	712
5.a.2.	Gradanski dio članka 6. stavnika 1. Konvencije	713
5.a.2.1.	Autonomno značenje pojma »prava i obveza građanske naravi«	714
5.a.2.2.	Opća mjerila primjenjivosti članka 6. stavnika 1. Konvencije (gradanski aspekt)	714
5.a.2.2.1.	Prvo mjerilo: postojanje »spora« u smislu članka 6. stavnika 1. Konvencije	715
	A. »Tanka veza« ili »udaljene posljedice« između slučaja i članka 6. stavnika 1. Konvencije	716
	B. Slučaj <i>Le Compte, Van Leuven i De Meyere protiv Belgije</i> (1981.)	718
5.a.2.2.2.	Druge mjerile: postojanje »prava« u smislu članka 6. stavnika 1. Konvencije	719
	A. Slučaj <i>Roche protiv Ujedinjenog Kraljevstva</i> (2005.)	720
	B. Temeljna pravila vezana uz »postojanje prava«	722
5.a.2.2.3.	Treće mjerilo: je li pravo »građansko« u smislu članka 6. stavnika 1. Konvencije	724
	A. Pregled obrade trećeg mjerila (točke 5.a.2.3. do 5.a.2.7.)	725

5.a.2.3. Mjerila za određenje »građanskog prava«: privatna priroda prava (imovinska dimenzija)	726
5.a.2.3.1. Test imovinskog interesa	726
5.a.2.4. Mjerila za određenje »građanskog prava«: prava osobne naravi	729
5.a.2.4.1. Sporovi vezani uz socijalna pitanja	729
A. Sporovi u vezi s mirovinama i socijalnim naknadama svih vrsta	729
B. Sporovi u vezi s otkazom radnog odnosa kod privatnog poslodavca	731
5.a.2.4.2. Sporovi u vezi s državnom i javnom službom	731
A. Slučaj <i>Vilho Eskelinen i drugi protiv Finske</i> (2007.)	731
B. Hrvatski slučajevi podvrgnuti »testu Eskelinen«	732
C. Radni odnosi u parlamentima, veleposlanstvima, sudovima i ustavnim sudovima	733
a) Slučaj <i>Cudak protiv Litve</i> (2010.)	734
b) Slučaj <i>Savino i drugi protiv Italije</i> (2009.)	735
c) Slučaj <i>Oljić protiv Hrvatske</i> (2009.)	736
d) Slučaj <i>Juričić protiv Hrvatske</i> (2011.)	738
5.a.2.4.3. Ostale vrste domaćih sporova koji se tiču prava osobne naravi	739
5.a.2.5. Mjerila za određenje »građanskog prava«: vrste sudskih postupaka	740
5.a.2.5.1. Građanski postupci u povodu izvanrednih pravnih sredstava	741
5.a.2.5.2. Izvanparnični sudski postupci	741
5.a.2.5.3. Postupci za određivanje privremenih mjera	742
A. Slučaj <i>Micallef protiv Malte</i> (2009.)	742
B. Hrvatski slučajevi podvrgnuti testu Micallef	744
a) Obveza primjene testa Micallef u hrvatskoj pravnoj praksi	747
5.a.2.5.4. Postupci pred ustavnim sudovima	749
A. Mjerilo: odlučujući utjecaj na ishod spora pred redovnim sudovima	749
B. Nerazumno trajanje postupaka pred ustavnim sudovima	751
5.a.2.6. Mjerila za određenje »građanskog prava«: postupci koji se ne odnose na glavnu stvar	753
5.a.2.6.1. Postupci za određivanje privremenih mjera koji ne zadovoljavaju test Micallef	754
5.a.2.6.2. Ovrhe sudskih presuda	754
5.a.2.6.3. Upis vlasništva u zemljšte knjige	756
5.a.2.6.4. Troškovi parničnog postupka	756
A. Oslobađanje od sudskih troškova	757
5.a.2.6.5. Zahtjev za ponavljanje pravomoćno okončanog postupka	758
5.a.2.6.6. Nepoštovanje suda (građanski aspekt)	758
5.a.2.7. Mjerila za određenje »građanskog prava«: stvari koje su isključene iz »građanskih«	759
5.a.2.7.1. Prava iz radnog odnosa koja zadovoljavaju test Eskelinen	759
5.a.2.7.2. Porezne stvari	760
A. Skraćeni postupci za određivanje privremenih mjera (porezi i carine)	761
5.a.2.7.3. Državljanstvo i imigracijska pitanja (azil, protjerivanje, p utne isprave)	761

5.a.2.7.4. Politička prava	763
5.a.3. Kazneni dio članka 6. stavka 1. Konvencije	764
5.a.3.1. Autonomno značenje pojmoveva »kaznena optužba« i »optužen za kazneno djelo«	765
5.a.3.1.1. Autonomni pojmovi »optužba« i »optužen«	765
5.a.3.1.2. Autonomni pojma »kazneno/kaznena« (djelo/optužba)	767
A. Slučaj <i>Öztürk protiv Njemačke</i> (1984.)	767
5.a.3.2. Mjerila Engel (primjenjivost članka 6. stavka 1. Konvencije: kazneni aspekt)	768
5.a.3.2.1. Klasifikacija djela u domaćem pravu	770
A. Slučaj <i>Lauko protiv Slovačke</i> (1998.)	770
5.a.3.2.2. Priroda djela	771
5.a.3.2.3. Priroda i težina kazne	772
A. Slučaj <i>Campbell i Fell protiv Ujedinjenog Kraljevstva</i> (1984.)	773
5.a.3.2.4. Pregled obrade primjene mjerila Engel (točke 5.a.3.3. do 5.a.3.7.)	774
5.a.3.3. Primjena mjerila Engel na disciplinske (stegovne) i slične postupke	774
5.a.3.3.1. Prekršaji protiv vojne discipline	774
A. Slučaj <i>Engel i drugi protiv Nizozemske</i> (1976.)	775
5.a.3.3.2. Prekršaji protiv zatvorske discipline	776
A. Slučaj <i>Štitić protiv Hrvatske</i> (2007.)	776
5.a.3.3.3. Profesionalni disciplinski (stegovni) postupci	778
A. Disciplinski postupci unutar profesionalnih udruga	778
B. Disciplinski postupci protiv državnih službenika i njihova razrješenja	778
a) Slučaj <i>Hrdalo protiv Hrvatske</i> (2011.)	778
5.a.3.3.4. Nepoštovanje suda (kazneni aspekt)	780
A. Slučaj <i>Zugić protiv Hrvatske</i> (2011.)	780
5.a.3.3.5. Povreda tajnosti sudske istrage	781
A. Slučaj <i>Weber protiv Švicarske</i> (1990.)	782
5.a.3.4. Primjena mjerila Engel na upravne, porezne i carinske postupke te postupke vezane uz tržišno natjecanje	782
5.a.3.4.1. Administrativni prekršaji	782
A. Privremene (zaštitne) mjere	783
5.a.3.4.2. Porezni prekršaji	783
5.a.3.4.3. Carinsko pravo	784
5.a.3.4.4. Pravo tržišnog natjecanja i opća finansijska pitanja	785
5.a.3.5. Primjena mjerila Engel na politička pitanja	785
5.a.3.5.1. Izborne sankcije (zabrana kandidiranja i oduzimanje zastupničkog mandata)	785
5.a.3.5.2. Razrješenje (<i>impeachment</i>) predsjednika države	787
5.a.3.5.3. Raspuštanje političkih stranaka	787
5.a.3.5.4. Postupci pred parlamentarnim istražnim povjerenstvima	787
5.a.3.5.5. Nepoštovanje parlamenta	787
5.a.3.5.6. Postupci lustracije	788
5.a.3.6. Primjena mjerila Engel na protjerivanja, izručenja i deportacije (izgone) stranaca	789
5.a.3.6.1. Europski uhidbeni nalog	790
5.a.3.6.2. Opći postupci protjerivanja i izručenja	791

A. Izgon kao kazna u smislu članka 7. stavka 1. Konvencije	791
5.a.3.7. Primjena mjerila Engel na različite stadije kaznenog postupka, sporedne postupke i mjere	791
5.a.3.7.1. Različiti stadiji kaznenog postupka	792
A. Redoviti sudske kaznene postupci	792
B. »Nadzorno-ispitni« postupci	793
a) Zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude	793
C. Postupci pred ustavnim sudovima	795
D. Ponovljeni postupci	795
a) Ponavljanje kaznenog postupka kao posljedica presude Europskog suda – slučaj <i>Öcalan protiv Turske</i> (2010.)	795
E. Postupci usklađivanja kazne s odredbama novog kaznenog zakona	797
5.a.3.7.2. Stadiji postupka koji prethode sudsakom kaznenom postupku	797
A. Jamstva prava obrane iz članka 6. stavka 3. točaka (b) i (c) Konvencije	798
a) Slučaj <i>John Murray protiv Ujedinjenog Kraljevstva</i> (1996.)	802
b) Slučaj <i>Brennan protiv Ujedinjenog Kraljevstva</i> (2001.)	803
c) Upotreba dokaza pribavljenih prije suđenja	806
5.a.3.7.3. Iznudivanje dokaza izvan postupka	807
5.a.3.7.4. Sporedni postupci	808
A. Postupci izvršenja kazni	808
B. Ponavljanje postupka	811
C. Postupci pokrenuti zahtjevima za pravnu pomoć	811
D. Pojedine preventivne, sigurnosne i zaštitne mjere	812
E. Mjere zapljene i konfiskacije imovine	814
5.a.4. Povezani kazneni i građanski postupci	817
5.a.4.1. Slučaj <i>Perez protiv Francuske</i> (2004.)	818
5.a.4.2. Slučaj <i>Jeans protiv Hrvatske</i> (2011.)	822

Glava VII. MEĐUDRŽAVNI ZAHTJEV

1. ČLANAK 33. KONVENCIJE	823
1.1. Stranke u međudržavnim sporovima	823
1.2. Svrha međudržavnog zahtjeva: zaštita »javnog poretku Europe«	824
1.3. Međudržavni zahtjev kao <i>actio popularis</i> i prigovori <i>in abstracto</i>	824
1.4. Krug potencijalnih žrtava u međudržavnim sporovima	825
2. NAJČEŠĆI PRIGOVORI U MEĐUDRŽAVnim SPOROVIMA	826
2.1. Postojanje zakona i drugih propisa koji dovode do kršenja Konvencije	826
2.1.1. Slučaj <i>Irska protiv Ujedinjenog Kraljevstva</i> (1978.)	826
2.2. Zakonodavna i/ili upravna (administrativna) praksa koja krši Konvenciju	828
2.2.1. Zakonodavna praksa	828
2.2.1.1. Slučaj <i>Cipar protiv Turske</i> (2001.)	828
2.2.2. Upravna (administrativna) praksa	829

2.2.2.1.	Ponavljanje istog postupanja	829
2.2.2.2.	Službena tolerancija	829
3.	POSEBNA PRAVILA POSTUPKA ZA MEĐUDRŽAVNE ZAHTJEVE	830
3.1.	Sadržaj međudržavnog zahtjeva	830
3.2.	Sudska tijela koja odlučuju o međudržavnim zahtjevima	830
3.3.	Postupak za ispitivanje dopuštenosti međudržavnog zahtjeva	831
3.3.1.	Iscrpljenost domaćih pravnih sredstava	831
3.3.2.	Rok za podnošenje međudržavnog zahtjeva (pravilo o šest mjeseci)	833
3.4.	Postupak nakon prihvatanja međudržavnog zahtjeva	834
3.5.	Odustanak od zahtjeva	834
4.	LISTA MEĐUDRŽAVNIH SPOROVA (1956. – 1. 1. 2013.)	834

ŠESTI DIO

KONVENCIJSKA PRAVA

Glava I.

RAZVRSTAVANJE KONVENCIJSKIH PRAVA

1.	O POTREBI OBRADE I RAZVRSTAVANJA KONVENCIJSKIH PRAVA	838
1.1.	Potreba monografske obrade svakog pojedinog konvencijskog prava	838
1.2.	Relativna vrijednost razvrstavanja konvencijskih prava	839
2.	RAZVRSTAVANJE KONVENCIJSKIH PRAVA PREMA ČLANCIMA KONVENCIJE	839
2.1.	Članci Konvencije i protokola prema njihovim nazivima	839
2.1.1.	Središnja (ključna, nosiva) prava	841
3.	RAZVRSTAVANJE KONVENCIJSKIH PRAVA PREMA DOPUŠTENOM STUPNJU NJHOVA OGRANIČENJA	842
3.1.	Derogiranje i ograničavanje konvencijskih prava	842
3.2.	Apsolutno zaštićena nederogabilna konvencijska prava	843
3.2.1.	Dopustivost ograničenja inherentnih javnom ili općem interesu	844
3.3.	Relativno zaštićena nederogabilna konvencijska prava	844
3.3.1.	Pravo na život	845
3.3.1.1.	Test »apsolutne nužnosti«	845
3.3.2.	Ostala relativno zaštićena nederogabilna prava	846
3.4.	Relativno zaštićena derogabilna konvencijska prava	846
3.4.1.	Test »same biti prava«	847
3.4.1.1.	Slučaj <i>Kreuz protiv Poljske</i> (2001.)	848
3.4.1.2.	Slučaj <i>Princ Hans-Adam II. od Lichtenštajna protiv Njemačke</i> (2001.)	850
3.5.	Kvalificirana konvencijska prava	852
3.5.1.	Test »nužnosti u demokratskom društvu«	852

Glava II.
KATALOG KONVENCIJSKIH PRAVA

1. PRAVNA OBILJEŽJA KATALOGA KONVENCIJSKIH PRAVA	854
1.1. Katalog konvencijskih prava kao »minimum europskog standarda«	854
1.1.1. Osiguranje postojećih ljudskih prava (članak 53. Konvencije)	855
1.1.1.1. Slučaj <i>V. A. M. protiv Srbije</i> (2007.)	856
1.2. Normativna struktura kataloga konvencijskih prava	857
1.2.1. Apstraktnost i neodređenost konvencijskih odredaba	857
1.2.2. Konvencija kao spoj francuske i anglosaksonske pravne tradicije	858
2. POZITIVNE I NEGATIVNE OBVEZE DRŽAVA STRANAKA	858
2.1. Struktura odredaba Konvencije s pozitivnim određenjem prava	858
2.2. Struktura odredaba Konvencije s negativnim određenjem prava	858
2.2.1. Pravna osnova pozitivnih obveza u negativno strukturiranim odredbama Konvencije	859
2.3. Pozitivne obveze država stranaka s materijalnog i proceduralnog aspekta konvencijskih odredaba	860
2.4. Razvitak pozitivnih obveza u praksi Europskog suda	860
2.4.1. Početni krug pozitivnih obveza država stranaka	860
2.4.1.1. Pozitivne obveze država stranaka vezane uz članak 8. Konvencije	861
A. Slučaj <i>Mikulić protiv Hrvatske</i> (2002.) – utvrđivanje očinstva (dijete)	861
B. Slučaj <i>Krušković protiv Hrvatske</i> (2011.) – priznavanje očinstva	862
C. Slučaj <i>Karadžić protiv Hrvatske</i> (2005.) – otmica djeteta	864
2.4.2. Postupno proširivanje područja primjene pozitivnih obveza država stranaka	865
2.4.2.1. Pozitivne obveze država stranaka vezane uz članak 4. Konvencije	866
A. Slučaj <i>Siliadin protiv Francuske</i> (2005.) – kućno ropstvo	866
B. Slučaj <i>Rantsev protiv Cipra i Rusije</i> (2010.) – trgovanje ljudima	867
2.5. Čimbenici koji utječu na stvaranje pozitivnih obveza	869
3. HORIZONTALNI UČINAK KONVENCIJSKIH PRAVA	869
3.1. Njemačka doktrina utjecaja temeljnih prava na treće (<i>Drittewirkung</i>)	870
3.1.1. Presuda njemačkog Saveznog ustavnog suda u slučaju <i>Lüth</i> (1958.)	870
3.1.1.1. Pozitivne obveze sudstva u zaštiti temeljnih prava u privatopravnim odnosima	872
3.1.1.2. Ocjena presude <i>Lüth</i> (1958.)	873
3.1.2. Pozitivne obveze zakonodavca u zaštiti temeljnih prava u privatopravnim odnosima	873
3.1.3. Druge pozitivne obveze države u zaštiti temeljnih prava privatnih osoba od nasrtaja trećih	874
3.1.4. Temeljni problemi vezani uz doktrinu »utjecaja na treće« (<i>Drittewirkung</i>)	875
3.2. Horizontalni učinak Konvencije u praksi Europskog suda	877
3.2.1. Nepostojanje cjelovitog pristupa horizontalnom učinku konvencijskih prava	878
3.2.1.1. Slučaj <i>X. i Y. protiv Nizozemske</i> (1985.) – silovanje duševno hendikepiranog djeteta	879
3.2.2. Regulatorne obveze država koje se tiču odnosa među privavnim osobama	880

3.2.3.	Procesne obveze država koje se tiču odnosa među privatnim osobama	882
3.2.3.1.	Slučaj Šećić protiv Hrvatske (2007.) – rasno motivirano zlostavljanje od privatnih osoba	883
3.2.3.2.	Slučaj Đurđević protiv Hrvatske (2011.) – nasilje među djecom u školi	884
3.2.3.3.	Slučaj Đorđević protiv Hrvatske (2012.) – zlostavljanje invalidnog djeteta od učenika osnovne škole	886
3.2.4.	Obveze nacionalnih sudova u tumačenju privatnopravnih akata	887
3.2.4.1.	Slučaj Pla i Puncernau protiv Andore (2004.) – privatna oporuka	888
3.3.	Sažetak: horizontalni učinak konvencijskih prava	890
3.4.	Četiri primjera iz kataloga konvencijskih prava: pravo na život, zabrana zlostavljanja, pravo na dom i pravo na mirno uživanje vlasništva	892
4.	PRVI PRIMJER: PRAVO NA ŽIVOT (ČLANAK 2. KONVENCIJE)	892
4.1.	Općenito o pravu na život	892
4.1.1.	Negativne i pozitivne obveze država stranaka	893
4.2.	Ispitivanje povreda s materijalnog aspekta članka 2. Konvencije	893
4.2.1.	Test »apsolutne nužnosti« u primjeni smrtonosne sile	895
4.2.1.1.	Slučaj Nachova i drugi protiv Bugarske (2005.)	895
4.3.	Ispitivanje povreda s proceduralnog aspekta članka 2. Konvencije	897
4.3.1.	Svrha djelotvorne službene istrage i opća obveza njezine provedbe	900
4.3.2.	Mjerila za djelotvornost službene istrage	901
4.3.2.1.	Slučaj Al Fayed protiv Francuske (2007.) – istraga smrti princeze Dijane i E. Fayed-a	904
4.4.	Razlikovanje pozitivnih obveza s materijalnog i proceduralnog aspekta članka 2. Konvencije	907
4.4.1.	Slučaj Scavuzzo-Hager i drugi protiv Švicarske (2006.) – smrt poslije upotrebe sile od policije	907
4.4.2.	Slučaj Önyerildiz protiv Turske (2004.) – smrt kao rezultat »opasne djelatnosti«	909
5.	DRUGI PRIMJER: ZABRANA ZLOSTAVLJANJA (ČLANAK 3. KONVENCIJE)	911
5.1.	Općenito o zabrani zlostavljanja	911
5.1.1.	Određivanje »minimalne razine težine« zlostavljanja	913
5.1.2.	Mučenje	914
5.1.3.	Postupanje vs. kažnjavanje	915
5.1.4.	Nečovječno postupanje	915
5.1.5.	Ponižavajuće postupanje	916
5.1.6.	Kvalifikatori elementi procjene zlostavljanja	917
5.2.	Zlostavljanje s materijalnog i proceduralnog aspekta članka 3. Konvencije	918
5.2.1.	Zlostavljanje s materijalnog aspekta članka 3. Konvencije	918
5.2.1.1.	Standard dokaza u slučajevima zlostavljanja	918
5.2.2.	Zlostavljanje s proceduralnog aspekta članka 3. Konvencije	920
5.2.2.1.	Slučaj Assenov i drugi protiv Bugarske (1998.) – nemogućnost utvrđenja zlostavljanja	920
5.2.3.	Tehnike ispitivanja zlostavljanja s materijalnog i proceduralnog aspekta članka 3. Konvencije	921
5.2.3.1.	Slučaj Mađer protiv Hrvatske (2011.) – policijsko zlostavljanje	921
5.2.4.	Poseban problem: odnos proceduralnog aspekta članka 3. i članka 13. Konvencije	924

5.3.	Općenito o obvezama država stranaka s aspekta članka 3. Konvencije	925
5.4.	Negativne obveze država stranaka s aspekta članka 3. Konvencije	925
5.5.	Pozitivne obveze država stranaka s aspekta članka 3. Konvencije	926
5.5.1.	Uređenje pravnog okvira države	926
5.5.2.	Obveza provedbe djelotvorne službene istrage	928
	5.5.2.1. Standardi djelotvorne službene istrage u smislu članka 3. Konvencije	929
6.	TREĆI PRIMJER: PRAVO NA POŠTOVANJE DOMA (ČLANAK 8. KONVENCIJE)	930
6.1.	Općenito o članku 8. Konvencije	930
6.1.1.	Pravo na poštovanje privatnog života	931
6.1.2.	Pravo na poštovanje obiteljskog života	934
6.1.3.	Pravo na poštovanje korespondencije	935
6.2.	Autonomni pojam »dom«	936
6.2.1.	Što se smatra domom u smislu članka 8. Konvencije <i>ratione materiae</i>	936
6.2.1.1.	Poslovni prostor kao dom	937
	A. Slučaj <i>Niemietz protiv Njemačke</i> (1992.) – pretraga odvjetničkog ureda	937
	B. Slučaj <i>Société Colas Est i drugi protiv Francuske</i> (2002.) – pretraga tvrtke	938
6.2.1.2.	Način života kao dom – romske prikolice	939
6.2.1.3.	Irrelevantnost pravnih osnova okupacije stambenog prostora	940
6.2.2.	Što se ne smatra domom u smislu članka 8. Konvencije <i>ratione materiae</i>	941
6.3.	Najčešći oblici miješanja u pravo na poštovanje doma	942
6.3.1.	Nalog za iseljenje iz stana	942
6.3.2.	Štetne imisije	943
6.3.3.	Članak 8. Konvencije i članak 1. Protokola br. 1	944
6.4.	Obveze država stranaka s aspekta članka 8. Konvencije	944
6.4.1.	Negativne obveze država stranaka s aspekta članka 8. Konvencije	944
6.4.2.	Pozitivne obveze država stranaka s materijalnog aspekta članka 8. Konvencije	945
6.4.2.1.	Slučaj <i>Oluić protiv Hrvatske</i> (2010.) – zaštita od buke	945
6.4.2.2.	Slučaj <i>Pibernik protiv Hrvatske</i> (2004.) – iseljenje bespravno useljene osobe	946
6.4.3.	Pozitivne obveze država stranaka s proceduralnog aspekta članka 8. Konvencije	947
	6.4.3.1. Slučaj <i>Ćosić protiv Hrvatske</i> (2009.) – sudsko iseljenje iz stana	947
6.5.	Test opravdanosti (»nužnosti«) miješanja u pravo na dom	950
6.5.1.	Slučaj <i>Blečić protiv Hrvatske</i> (2004.) – otkaz stanarskog prava	950
7.	ČETVRTI PRIMJER: ZAŠTITA VLASNIŠTVA (ČLANAK 1. PROTOKOLA BR. 1)	952
7.1.	Općenito o članku 1. Protokola br. 1 (P1-1.)	952
7.1.1.	Autonomni pojam »vlasništvo«	953
	7.1.1.1. Terminološka objašnjenja	954
	7.1.1.2. Pojam »imovina« (»vlasništvo«) u smislu P1-1.	955
7.2.	Što se smatra »vlasništvom« u smislu P1-1. <i>ratione materiae</i>	957
7.2.1.	7.2.1.1. Ekonomski interesi vezani uz poslovanje tvrtke	957
	7.2.1.1.1. Dozvole za obavljanje posla ili djelatnosti	957

7.2.1.2.	Poslovni interesi	958
7.2.2.	Dionice i udjeli u tvrtkama	958
7.2.3.	Intelektualno vlasništvo	959
7.2.4.	Potraživanja i dugovi	959
7.2.5.	Ugovorna prava	961
7.2.6.	Budući prihodi	961
7.2.7.	Legitimno očekivanje	961
7.2.8.	Pravo na mirovinu i druga socijalna prava <i>ad personam</i>	962
7.2.8.1.	Je li iznos (visina) pojedinačne mirovine predmet konvencijske zaštite	963
	A. Slučaj <i>Müller protiv Austrije</i> (1974.) – međudržavni sporazum i umanjeni iznos mirovine	963
	B. Slučaj <i>Werner Beging protiv Savezne Republike Njemačke</i> (1991.) – umanjeni iznos mirovine radi sprečavanja kumulacije socijalnih povlastica	963
	C. Slučaj <i>Larioshina protiv Rusije</i> (2002.) – zlostavljanje kao mjerilo najniže mirovine	964
7.2.8.2.	Smanjenje stecenih prava zbog zakonodavnih promjena u sustavu socijalnog osiguranja	964
	A. Slučaj <i>Goudswaard-van der Lans protiv Nizozemske</i> (2005.) – umanjeni iznos mirovine zbog donošenja novog zakonodavstva	964
7.2.8.3.	Utjecaj strukturalnih reformi mirovinskog sustava na iznos mirovine	965
	A. Slučaj <i>Kuna protiv Njemačke</i> (2001.) – ujedinjenje Njemačke	965
	B. Slučaj <i>Janković protiv Hrvatske</i> (2000.) – raspad bivše Jugoslavije	968
7.3.	Što se ne smatra »vlasništvom« u smislu P1-1. <i>ratione materiae</i>	970
7.3.1.	Kvalificirana prava i nelegitimna očekivanja	970
7.3.2.	Posjed	970
7.3.3.	Povrat imovine	971
7.3.4.	Pravo prvokupa	972
7.3.5.	Inflacija	972
7.4.	Pojam žrtve u smislu P1-1.	973
7.4.1.	Izravne žrtve u smislu P1-1.	973
7.4.2.	Neizravne žrtve u smislu P1-1.	973
	7.4.2.1. Dioničari kao neizravne žrtve – razvoj sudske prakse	973
7.5.	Obveze država stranaka na temelju P1-1.	976
7.6.	Tri pravila o vlasništvu u smislu P1-1.	977
7.6.1.	Slučaj <i>Sporrong i Lönnroth protiv Švedske</i> (1982.) – stvaranje triju pravila	977
7.6.2.	Temeljni sadržaj triju pravila o vlasništvu	979
7.7.	Prvo pravilo: miješanje u samu bit vlasništva (prva rečenica stavka 1. P1-1.)	979
7.7.1.	Slučaj <i>Poiss protiv Austrije</i> (1987.) – komasacija zemljišta	980
7.7.2.	Slučaj <i>Stran Greek Refineries protiv Grčke</i> (1994.) – zakonska intervencija u sudske i arbitražne odluke	980
7.8.	Drugo pravilo: oduzimanje imovine (druga rečenica stavka 1. P1-1.)	982

7.8.1.	<i>De facto</i> oduzimanje imovine	982
7.8.1.1.	Slučaj <i>Papamichalopoulos i drugi protiv Grčke</i> (1993.) – prijenos zemljišta na državu	983
7.8.1.2.	Slučaj <i>Brumărescu protiv Rumunjske</i> (1999.) – prodaja nacionalizirane imovine trećim osobama	984
7.9.	Treće pravilo: kontrola korištenja imovinom (stavak 2. P1-1.)	985
7.9.1.	Porezne i devizne mjere, pristojbe i kazne u smislu stavka 2. P1-1.	987
7.9.1.1.	Slučaj <i>Gasus Dosier- und Fördertechnik GmbH protiv Nizozemske</i> (1995.) – zapljena robe radi naplate poreznog duga	987
7.9.1.2.	Slučaj <i>AGOSI protiv Ujedinjenog Kraljevstva</i> (1986.) – zapljena krijumčarene robe	988
7.10.	Sudska tehnika ispitivanja povreda P1-1. »korak po korak«	990
7.10.1.	Test opravdanosti miješanja u pravo vlasništva	990
7.10.1.1.	Prvo mjerilo testa: vladavina prava i zakonitost	991
	A. Slučaj <i>Iatridis protiv Grčke</i> (1999.) – očita povreda domaćeg prava	991
	B. Slučaj <i>Vrbica protiv Hrvatske</i> (2010.) – pogrešna primjena domaćeg prava	992
7.10.1.2.	Drugo mjerilo testa: legitimni cilj u javnom ili općem interesu	993
	A. Legitimni cilj	993
	a) Slučaj <i>Bivši kralj Grčke i drugi protiv Grčke (meritum)</i> (2000.) – promjene ustavnog uređenja zemlje (legitimni cilj)	993
	b) Slučaj <i>Kozacioğlu protiv Turske</i> (2009.) – kulturna baština (legitimni cilj)	994
	c) Slučaj <i>Scordino protiv Italije (br. 1)</i> (2006.) – preniska naknada za izvlaštenu nekretninu (nelegitimni cilj)	995
	d) Slučaj <i>Gashi protiv Hrvatske</i> (2007.) – ništavost kupoprodajnog ugovora (nelegitimni cilj)	996
	B. Javni ili opći interes	996
	a) Slučaj <i>James i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva</i> (1986.) – oduzimanje vlasništva u interesu privatnih osoba	996
	b) Odluka Ustavnog suda kao izraz javnog interesa	999
7.10.1.3.	Treće mjerilo testa: pravedna ravnoteža i prekomjerni pojedinačni teret	1000
	A. Slučaj <i>Radanović protiv Hrvatske</i> (2006.) – nerazumno dugo iseljavanje iz stana	1001
	B. Slučaj <i>Immobiliare Saffi protiv Italije</i> (1999.) – državni program prioritetnih ovraha	1002
	C. Slučaj <i>Perdigão protiv Portugala</i> (2009.) – sudske troškovi	1003
7.11.	Združeni učinci više oblika miješanja u pravo vlasništva	1003
7.11.1.	Slučaj <i>Jokela protiv Finske</i> (2002.) – porez na naslijedstvo ekspropriirane imovine	1003
7.12.	Obveza naknade štete u slučajevima miješanja u vlasništvo	1006
7.12.1.	Slučaj <i>Lithgow i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva</i> (1986.) – obveze države pri nacionalizaciji dionica	1007
7.12.2.	Slučaj <i>Scordino protiv Italije (br. 1)</i> (2006.) – sažetak sudske prakse o naknadi za izvlaštene nekretnine	1008

SEDMI DIO

**PRAVNE DOKTRINE I NAČELA ZA INTERPRETACIJU
KONVENCIJSKIH PRAVA, METODE I SUDSKE
TEHNIKE ZA RJEŠAVANJE SLUČAJEVA**

Glava I.
INTERPRETACIJA KONVENCIJE I KONVENCIJSKIH PRAVA

1. O POTREBI INTERPRETACIJE KONVENCIJE I KONVENCIJSKIH PRAVA	1012
1.1. Interpretativni korpus Konvencije	1012
1.2. Različite sistematizacije načela za interpretaciju Konvencije	1013
2. PREGLED NAČELA ZA INTERPRETACIJU KONVENCIJE I KONVENCIJSKIH PRAVA	1014
2.1. Primarna i sekundarna konstitucionalna načela za interpretaciju Konvencije	1014
2.1.1. Pregled primarnih konstitucionalnih načela za interpretaciju Konvencije	1015
2.1.2. Pregled sekundarnih konstitucionalnih načela za interpretaciju Konvencije	1015
3. NAČELO TELEOLOŠKE INTERPRETACIJE KONVENCIJE	1016
3.1. Članak 31. Bećke konvencije o pravu međunarodnih ugovora (1969.)	1016
3.2. Pristup Konvenciji kao cjelini	1018
3.3. Uvažavanje nacionalnih osobitosti	1020
3.3.1. Slučaj <i>Lautsi i drugi protiv Italije</i> (2011.) – križevi u državnim školama	1021
3.4. Uvažavanje osobitosti nacionalnog prava	1023
3.4.1. Odbijanje britanskih sudova da primijene pravilo »jedinog ili odlučujućeg dokaza«	1024
3.4.1.1. Britanski slučaj <i>R. v. Horncastle i drugi</i> (2009.)	1024
3.4.1.2. Odgovor: slučaj <i>Al-Khawaja i Tahery protiv Ujedinjenog Kraljevstva</i> (2011.)	1026
4. NAČELO DJELOTVORNOSTI ZAŠTITE KONVENCIJSKIH PRAVA	1029
4.1. Značenje načela djelotvornosti zaštite konvencijskih prava	1029
4.2. Načelo davanja prvenstva konvencijskim pravima vs. javni ili opći interes	1030
4.2.1. Stroga verzija načela davanja prvenstva konvencijskim pravima	1030
4.2.2. Načelo davanja prvenstva konvencijskim pravima »srednje snage«	1031
4.2.3. Najslabija verzija načela davanja prvenstva konvencijskim pravima	1031
4.2.4. Sažetak	1031
5. NAČELA IMPLICIRANIH PRAVA I IMPLICIRANIH OGRANIČENJA	1032
5.1. Načelo impliciranih prava	1032
5.2. Načelo impliciranih ograničenja	1034
6. NAČELO ZABRANE ZLOUPORABE PRAVA I OGRANIČENJA	1035
6.1. Članak 17. Konvencije	1035
6.1.1. Slučaj <i>Garaudy protiv Francuske</i> (2003.) – nijekanje holokausta	1036
6.2. Članak 18. Konvencije	1037
6.2.1. Slučaj <i>Gusinski protiv Rusije</i> (2004.) – povreda članka 18. Konvencije	1038

6.2.2.	Slučaj <i>Hodorkovski protiv Rusije</i> (2011.) – nema povrede članka 18. Konvencije	1038
7.	NAČELO DEMOKRACIJE	1041
7.1.	Razvitak načela demokracije u praksi Europskog suda	1041
7.2.	Sloboda vjeroispovijedi kao temelj demokratskog društva (članak 9. Konvencije)	1044
7.2.1.	Pojam »uvjerenja« u smislu članka 9. Konvencije	1046
7.2.1.1.	Slučaj <i>Folgerø i drugi protiv Norveške</i> (2007.) – nastavni programi u školama	1047
7.2.2.	Prigovor savjesti	1049
7.2.2.1.	Odnos članka 9. i članka 4. stavka 3. točke (b) Konvencije	1049
7.2.2.2.	Slučaj <i>Bayatyan protiv Armenije</i> (2011.) – vojna obveza i prigovor savjesti	1051
7.2.3.	Podjele unutar vjerskih zajednica	1052
7.2.3.1.	Slučaj <i>Hasan i Chaush protiv Bugarske</i> (2000.)	1052
7.2.3.2.	Slučaj <i>Metropoliska crkva Besarabije i drugi protiv Moldavije</i> (2001.)	1053
	A. Slučaj <i>Agga protiv Grčke</i> (br. 2) (2002.)	1055
	7.2.3.3. Slučaj <i>Miroļubovs i drugi protiv Latvije</i> (2009.)	1055
7.2.4.	Vjerske zajednice u kontekstu nacionalne ili državne sigurnosti	1056
7.2.4.1.	Slučaj <i>Nolan i K. protiv Rusije</i> (2009.)	1057
7.3.	Sloboda političkog odlučivanja kao temelj političke demokracije (članak 3. Protokola br. 1)	1057
7.3.1.	Pravo političkih stranaka na slobodne izbore	1060
7.3.1.1.	Slučaj <i>Liberalna stranka, R. i P. protiv Ujedinjenog Kraljevstva</i> (1980.)	1061
7.3.1.2.	Slučaj <i>Ruska konzervativna stranka poduzetnika i drugi protiv Rusije</i> (2007.)	1061
7.3.2.	Pravo fizičkih osoba da se kandidiraju na izborima	1063
7.3.2.1.	Ulazi li pasivno biračko pravo u okvire članka 6. stavka 1. Konvencije	1063
	A. Slučaj <i>Pierre-Bloch protiv Francuske</i> (1997.)	1063
	B. Slučaj <i>Paksas protiv Litve</i> (2011.)	1064
	a) Povezani slučajevi: <i>Borisov protiv Litve</i> (2011.) i <i>Drakšas protiv Litve</i> (2012.)	1067
7.3.3.	Tipovi izbornih sustava – većinski vs. razmjerni izborni sustav	1069
7.3.3.1.	Slučaj <i>Liberalna stranka, R. i P. protiv Ujedinjenog Kraljevstva</i> (1980.)	1069
7.3.4.	Izborni pragovi	1071
7.3.4.1.	Slučaj <i>Yumak i Sadak protiv Turske</i> (2008.)	1072
7.3.5.	Popisi birača	1075
7.3.5.1.	Slučaj <i>Gruzijska laburistička stranka protiv Gruzije</i> (2008.)	1075
7.3.6.	Sastav i imenovanje izbornih tijela	1078
7.3.6.1.	Slučaj <i>Gruzijska laburistička stranka protiv Gruzije</i> (2008.)	1078
7.3.7.	Prebivalište kao uvjet za priznavanje i ostvarivanje biračkog prava	1079
7.3.7.1.	Slučaj <i>Py protiv Francuske</i> (2005.)	1079
7.3.7.2.	Jesu li države obvezne priznati biračko pravo državljanima koji žive u inozemstvu	1081

7.3.7.3. Jesu li države obvezne organizirati glasovanje u inozemstvu	1081
7.3.8. Aktivno biračko pravo duševno oboljelih osoba	1082
7.3.8.1. Slučaj <i>Alajos Kiss protiv Mađarske</i> (2010.)	1082
7.4. Načela i mјere za obranu demokratskih vrijednosti	1083
7.4.1. Slučaj <i>Vogt protiv Njemačke</i> (1995.) – otkaz u javnoj službi	1083
7.4.2. Slučaj <i>Ždanoka protiv Latvije</i> (2004.) – zabrana kandidiranja na izborima	1084
7.4.3. Slučaj <i>Refah Partisi (Stranka blagostanja) i drugi protiv Turske</i> (2003.) – zabrana političke stranke	1084
7.5. Sažetak: o načelu demokracije	1085
7.5.1. Načelo demokracije vs. načelo davanja prednosti konvencijskim pravima	1085
8. NAČELO VLADAVINE PRAVA	1086
8.1. Pojam vladavine prava	1086
8.2. Praksa Europskog suda	1088
8.2.1. Primjer arbitrarnosti: slučaj <i>Carbonara i Ventura protiv Italije</i> (2000.)	1089
9. NAČELO PRAVNE SIGURNOSTI	1091
9.1. Načelo pravne sigurnosti kao izraz vladavine prava	1091
9.2. Pravna sigurnost i kvaliteta zakona	1094
9.2.1. Pravno stanje koje proizvodi pravnu nesigurnost i omogućuje arbitrarnost	1094
9.2.1.1. Slučaj <i>Ternovszky protiv Mađarske</i> (2010.) – porođaj kod kuće	1094
9.2.2. Predvidljivost zakona (članak 7. stavak 1. Konvencije)	1096
9.2.2.1. Slučaj <i>Soros protiv Francuske</i> (2011.) – »insider trading«	1096
9.2.3. Predvidljivost kaznenih osuda (članak 7. stavak 1. Konvencije)	1098
9.2.3.1. Slučaj <i>Streletz, Kessler i Krenz protiv Njemačke</i> (2001.) – predvidljivost kaznenih osuda	1098
9.2.3.2. Slučaj <i>Korbely protiv Mađarske</i> (2008.) – nepredvidljivost kaznene osude	1101
9.2.4. Nedopuštenost utjecaja zakonodavca na ishode sudskega postupka	1101
9.2.4.1. Slučaj <i>Grčke rafinerije Stran i Stratis Andreadis protiv Grčke</i> (1994.)	1101
9.2.4.2. Slučaj <i>Scordino protiv Italije</i> (br. 1) (2006.)	1102
9.3. Pravna sigurnost i pravo na pošteno suđenje	1103
9.3.1. Neujednačena sudska praksa kao uzrok povrede konvencijskih prava	1104
9.3.1.1. Slučaj <i>Tudor Tudor protiv Rumunjske</i> (2009.) – neujednačena praksa nacionalnih sudova	1104
9.3.1.2. Slučaj <i>Živić protiv Srbije</i> (2011.) – neujednačena praksa istog suda u istovrsnim slučajevima	1104
9.3.1.3. Slučaj <i>Brezovec protiv Hrvatske</i> (2011.) – neujednačena praksa Ustavnog suda	1105
10. NAČELO ZAKONITOSTI (PRAVNOSTI)	1106
10.1. Zakonitost (pravnost) kao izraz načela vladavine prava	1106
10.2. Četverosložni test zakonitosti (pravnosti)	1106
10.2.1. Prvi zahtjev: postojanje pravne osnove u domaćem pravu	1107
10.2.2. Drugi zahtjev: predvidljivost domaćeg prava za podnositelja zahtjeva	1108
10.2.2.1. Slučaj <i>Krasniqi protiv Hrvatske</i> (2012.) – uloga i značenje pravnih shvaćanja Vrhovnog suda	1108

10.2.2.2.	Slučaj <i>Majski protiv Hrvatske</i> (br. 2) (2011.) – pravno sredstvo stvoreno u sudskoj praksi	1110
10.2.3.	Treći zahtjev: dostupnost domaćeg prava podnositelju zahtjeva	1111
10.2.3.1.	Slučaj <i>Lelas protiv Hrvatske</i> (2010.) – nedostupnost i nepredvidljivost domaćeg prava	1111
10.2.4.	Četvrti zahtjev: postojanje sredstva protiv arbitarnog miješanja u pravo	1114
11. NAČELO PROCESNE ILI POSTUPOVNE POŠTENOSTI	.....	1116
11.1.	Članak 6. Konvencije	1117
11.1.1.	Postupovna (procesna) priroda prava iz članka 6. Konvencije	1118
11.1.2.	Pravo na pošteno suđenje ili pravo na pravično suđenje?	1121
11.1.3.	Ograničenja prava koja čine poštено suđenje i odricanje od tih prava	1122
11.1.3.1.	Ograničenja prava koja čine poštено suđenje	1122
11.1.3.2.	Odricanje od prava koja čine pošteno suđenje	1123
11.1.4.	Građanski i kazneni aspekt prava na pošteno suđenje	1124
11.1.5.	Izrijekom priznata i implicirana prava sadržana u članku 6. Konvencije	1124
11.1.6.	Pravo na »zakonom ustanovljen sud«	1126
11.1.7.	Pravo na pristup sudu	1126
11.1.7.1.	Praksa Europskog suda	1127
	A. Slučaj <i>Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva</i> (1975.)	1127
	B. Novija praksa Europskog suda	1129
11.1.7.2.	Ograničenja prava na pristup sudu	1130
11.1.8.	Pravo na neovisan sud	1132
11.1.8.1.	Slučaj <i>Oluić protiv Hrvatske</i> (2009.)	1133
11.1.9.	Pravo na nepristran sud	1134
11.1.9.1.	Standardi nepristranosti – zabrana vanjskih pritisaka	1134
	A. Slučaj <i>Mežnarić protiv Hrvatske</i> (2005.)	1137
	B. Slučaj <i>Oluić protiv Hrvatske</i> (2009.)	1137
11.1.9.2.	Standardi nepristranosti – zabrana unutarnjih pritisaka	1138
	A. Slučaj <i>Parlov-Tkalčić protiv Hrvatske</i> (2009.)	1138
11.1.10.	Pravo na javno suđenje (javnu raspravu)	1141
11.1.10.1.	Pravo stranke da bude prisutna na sudu	1142
11.1.10.2.	Pravo stranke da stvarno sudjeluje u sudskom postupku	1142
	A. Slučaj <i>V. protiv Ujedinjenog Kraljevstva</i> (1999.)	1143
11.1.10.3.	Pravo stranke na javnost sudske rasprave	1143
	A. Slučaj <i>Oluić protiv Hrvatske</i> (2009.)	1144
11.1.10.4.	Pravo stranke na javno izricanje presude	1146
11.1.11.	Pravo na kontradiktorni postupak	1147
11.1.11.1.	Ograničenje kontradiktornosti postupka u javnom interesu	1148
	A. Slučaj <i>Kovač protiv Hrvatske</i> (2007.) – interesi obrane vs. interesi žrtve	1149
	B. »Posebni odvjetnici« i uravnoteživanje postupovne nepoštenosti	1150
11.1.12.	Pravo na procesnu ravnopravnost (»jednakost oružja«)	1153
11.1.12.1.	Opće određenje prava na »jednakost oružja«	1153
	A. Dva hrvatska slučaja: <i>Perić</i> (2008.) i <i>LB Interfinanz A.G.</i> (2008.)	1153
	B. Drugi primjeri iz prakse Europskog suda	1155

11.1.12.2.	Jednakost oružja i »doktrina vanjskih dojmova«	1156
A.	Slučaj <i>Korolev protiv Rusije</i> (br. 2) (2010.)	1156
B.	Slučaj <i>Kress protiv Francuske</i> (2001.)	1157
11.1.12.3.	Jednakost oružja u disciplinskim postupcima protiv sudaca	1157
A.	Slučaj <i>Olujić protiv Hrvatske</i> (2009.)	1157
11.1.13.	Procesni imuniteti	1159
11.1.14.	Pravo na obrazloženu odluku	1160
11.1.14.1.	Slučaj <i>Ajdarić protiv Hrvatske</i> (2011.)	1161
11.1.15.	Pravo na izvršenje (ovrhу) presude	1162
11.2.	Članak 5. Konvencije	1164
11.2.1.	Predmet uređenja, svrha i opća struktura članka 5. Konvencije	1165
11.2.1.1.	Pojam »osobna sigurnost« u smislu članka 5. Konvencije	1166
11.2.1.2.	Pojam »lišenje slobode« u smislu članka 5. Konvencije	1166
A.	Odricanje od prava na slobodu i derogacija tog prava	1168
11.2.1.3.	Razlikovanje lišenja od ograničenja slobode	1168
A.	Slučaj <i>Austin i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva</i> (2012.)	1169
B.	Slučaj <i>Guzzardi protiv Italije</i> (1980.)	1170
11.2.1.4.	Opća struktura članka 5. Konvencije	1170
11.2.2.	Članak 5. stavak 1. Konvencije – šest pravnih osnova lišenja slobode	1171
11.2.2.1.	Opća poveznica: »zakonitost« lišenja slobode	1171
A.	Slučaj <i>Mooren protiv Njemačke</i> (2009.) – opća načela o zakonitosti lišenja slobode	1172
B.	Slučaj <i>Bernobić protiv Hrvatske</i> (2011.) – ispitivanje zakonitosti rješenja o pritvaranju	1174
11.2.2.2.	Sistematizacija pravnih osnova lišenja slobode iz članka 5. stavka 1. Konvencije	1176
A.	Lišenja slobode vezana uz kaznenu odgovornost uhičenika ili pritvorenika	1176
B.	Lišenja slobode koja nisu vezana uz kaznenu odgovornost uhičenika ili pritvorenika	1177
a)	Slučaj <i>Aerts protiv Belgije</i> (1998.)	1178
b)	Prikaz slučajeva lišenja slobode koji nisu vezani uz kaznenu odgovornost	1178
11.2.2.3.	Članak 5. stavak 1. točka (c) Konvencije (kaznena odgovornost)	1179
A.	Opća obilježja članka 5. stavka 1. točke (c) Konvencije	1180
B.	Značenje pojmoveva iz članka 5. stavka 1. točke (c) Konvencije	1180
a)	Značenje pojma »kazneno djelo«	1180
b)	Značenje pojma »razumna sumnja«	1181
ba)	Teroristička kaznena djela i stupanj zahtijevane sumnje	1181
bb)	Razumna sumnja kao osnova produljenja pritvaranja	1183
c)	Značenje pojma »dovođenje pred nadležnu sudbenu vlast«	1184
C.	Organska povezanost stavka 1. točke (c) i stavka 3. članka 5. Konvencije	1185
11.2.2.4.	Članak 5. stavak 3. Konvencije – procesna jamstva uhičenika i pritvorenika prije prvostupanske kaznene presude	1185
A.	Vremensko određivanje primjene jamstava iz članka 5. stavka 3. Konvencije	1186

B.	Značenje pojma »sudac ili drugo zakonom određeno tijelo sudbene vlasti«	1187
a)	Državno tužiteljstvo kao »drugo zakonom određeno tijelo sudbene vlasti«	1188
C.	Značenje pojma »biti doveden pred« (suca ili drugo zakonom određeno tijelo sudbene vlasti)	1189
a)	Obveza »automatske« sudske kontrole pritvaranja	1190
D.	Značenje pojma »promptno« (doveden pred suca ili drugo zakonom određeno tijelo sudbene vlasti)	1190
E.	Značenje pojma »pravo biti suđen ili oslobođen u razumnom roku«	1192
a)	Odnos vremenskih standarda »razumnog roka« iz članka 5. stavka 3. i članka 6. stavka 1. Konvencije	1194
b)	Zabrana »obveznog pritvaranja«	1194
F.	Mjerila za ispitivanje opravdanosti produljenja pritvaranja osobe ..	1195
G.	Razlozi koji opravdavaju produljenje pritvaranja	1196
a)	Rizik nepojavljivanja na suđenju	1197
b)	Rizik utjecaja na sudski postupak (opasnost od ometanja pravde)	1197
c)	Rizik počinjenja novih kaznenih djela	1198
d)	Rizik narušavanja javnog reda i mira	1199
H.	Repetitivna pritvaranja	1200
I.	Jamčevina	1200
11.2.2.5.	Članak 5. stavak 1. točka (a) Konvencije (kaznena odgovornost) ..	1201
A.	Značenje pojmova iz članka 5. stavka 1. točke (a) Konvencije ..	1202
a)	Značenje pojma »nadležni sud«	1202
b)	Značenje pojma »nakon osude«	1202
11.2.2.6.	Članak 5. stavak 1. točka (b) Konvencije	1204
A.	Lišenje slobode zbog neizvršenja zakonitog sudskog naloga ..	1204
B.	Lišenje slobode radi osiguravanja izvršenja zakonom propisane obveze	1205
11.2.2.7.	Članak 5. stavak 1. točka (d) Konvencije	1205
A.	Lišenje slobode maloljetnika radi odgojnog nadzora	1206
B.	Lišenje slobode maloljetnika radi dovođenja pred nadležnu sudbenu vlast	1206
11.2.2.8.	Članak 5. stavak 1. točka (e) Konvencije	1207
A.	Lišenje slobode osoba radi sprečavanja širenja zaraznih bolesti ..	1208
B.	Lišenje slobode osoba koje pripadaju društveno neprilagođenim skupinama	1209
a)	Duševno oboljele osobe	1209
b)	Alkoholičari	1211
c)	Skitnice	1212
11.2.2.9.	Članak 5. stavak 1. točka (f) Konvencije	1212
A.	Lišenje slobode u slučajevima nezakonitih imigracija	1212
11.2.3.	Opća procesna jamstva pri uhićenju i pritvaranju (članak 5. stavci 2. i 4.) ..	1214
11.2.3.1.	Članak 5. stavak 2. Konvencije	1214
A.	Značenje pojmova iz članka 5. stavka 2. Konvencije	1215

a)	Značenje pojmova »uhićenje« i »optužba«	1215
b)	Značenje pojma »jezik koji osoba razumije«	1215
c)	Značenje pojma »promptno« (u najkraćem roku)	1215
11.2.3.2.	Članak 5. stavak 4. Konvencije	1216
	A. Procesni zahtjevi pri ispitivanju zakonitosti lišenja slobode	1216
	a) Značenje pojma »sud«	1216
	aa) Prava osobe lišene slobode u postupku pred sudom	1217
	b) Značenje pojma »zakonitost« lišenja slobode	1221
	c) Značenje pojma »brzo« (odlučiti o zakonitosti lišenja slobode)	1222
	B. Odnos članka 5. stavka 4. i članka 6. Konvencije	1224
11.2.3.3.	Članak 5. stavak 5. Konvencije	1226
11.3.	Odnos kaznene glave članka 6. i članka 7. Konvencije	1227
11.4.	Odnos kaznene glave članka 6. Konvencije i članaka 2. i 4. Protokola br. 7	1230
11.4.1.	Članak 2. Protokola br. 7	1230
11.4.2.	Članak 4. Protokola br. 7	1231
12. NAČELO PRAVEDNE RAVNOTEŽE	.....	1234
12.1.	Uravnoteživanje sukobljenih prava i interesa kao »bit rada« Europskog suda	1234
12.1.1.	Korijeni uravnoteživanja: praksa njemačkog Saveznog ustavnog suda	1236
12.2.	Test »pravedne ravnoteže« na primjeru članka 10. Konvencije	1237
12.2.1.	O slobodi izražavanja medija i njezinim granicama	1238
12.2.1.1.	Sloboda izražavanja medija vs. pravo na privatnost	1239
	A. Slučaj <i>Von Hannover protiv Njemačke</i> (2004.)	1239
	B. Slučaj <i>Von Hannover protiv Njemačke</i> (br. 2) (2012.)	1240
	C. Slučaj <i>Axel Springer AG protiv Njemačke</i> (2012.)	1242
12.2.1.2.	Mjerila za procjenu miješanja medija u privatni život pojedinaca	1243
	A. Rezolucija Parlamentarne skupštine Res1165(1998) o pravu na privatnost	1244
12.2.1.3.	Mjerila za procjenu opravdanosti miješanja u slobodu izražavanja medija	1245
	A. Slučaj <i>Europapress Holding d.o.o. protiv Hrvatske</i> (2009.)	1245
	a) Opća načela za sudsку procjenu povrede prava medija na slobodu izražavanja	1246
	b) Ocjena dokaza, teret dokazivanja i standard dokaza	1247
	c) Dužnost medija da provjere objavljene podatke	1247
	d) Razmjernost i nužnost dosuđivanja naknade štete	1248
	B. Izjave o činjenicama vs. vrijednosni sudovi	1248
	a) Slučaj <i>Karsai protiv Mađarske</i> (2009.)	1249
12.2.2.	Djelovanje novinara »u dobroj vjeri« vs. »u zloj vjeri«	1250
12.2.2.1.	Djelovanje novinara »u dobroj vjeri«	1251
	A. Slučajevi <i>Ieremeiov protiv Rumunjske</i> (br. 1 i 2) (2009.)	1251
12.2.2.2.	Djelovanje novinara »u zloj vjeri«	1252
	A. Slučaj <i>Stângu i Scutelnicu protiv Rumunjske</i> (2006.)	1252
13. NAČELA RAZMJERNOSTI I NUŽNOSTI	.....	1253
13.1.	Načelo razmjernosti	1253

13.1.1.	Test razmjernosti kao dio opće sudske tehnike »korak po korak«	1254
13.1.1.1.	Važnost činjeničnog supstrata slučaja u provedbi testa razmjernosti	1255
13.1.2.	Vertikalni test razmjernosti	1256
13.1.3.	Horizontalni test razmjernosti	1257
13.2.	Načelo nužnosti	1257
13.2.1.	Test apsolutne nužnosti	1258
13.2.2.	Test nužnosti u demokratskom društvu	1259
13.2.2.1.	Slučaj <i>Lustig-Prean i Beckett protiv Ujedinjenog Kraljevstva</i> (1999.)	1261
13.2.3.	Načelo stroge nužnosti	1265
14.	NAČELO PODRUČJA SLOBODNE PROSUDBE	1267
14.1.	Razvitak doktrine područja slobodne prosudbe u praksi konvencijskih tijela	1268
14.1.1.	Razdoblje do 1979. godine: izgradnja standarda	1268
14.1.2.	Početak 80-ih godina 20. stoljeća: afirmacija doktrine	1269
14.2.	Opće postavke doktrine područja slobodne prosudbe	1270
14.2.1.	Slučaj <i>R. i F. protiv Ujedinjenog Kraljevstva</i> (2006.)	1271
14.3.	Kritika doktrine područja slobodne prosudbe	1272
14.3.1.	Deklaracija iz Brighton-a (2012.)	1273
15.	NAČELO ZAJEDNIŠTVA	1273
15.1.	Oblici načela zajedništva	1273
15.2.	Načelo europskog konsenzusa i argument »zajedničke osnove«	1273
15.2.1.	Slučaj <i>Christine Goodwin protiv Ujedinjenog Kraljevstva</i> (2002.) – transseksualizam	1274
15.2.2.	Slučaj <i>V. protiv Ujedinjenog Kraljevstva</i> (1999.) – najniža dob za kaznenu odgovornost	1275
15.3.	Uvažavanje međunarodnog prava	1275
15.3.1.	Slučaj <i>Demir i Baykara protiv Turske</i> (2008.) – primjena međunarodnog prava koje tužena država nije ratificirala	1276
16.	NAČELO EVOLUTIVNE ILI DINAMIČKE INTERPRETACIJE KONVENCIJE	1278
16.1.	Konvencija kao »živi instrument«	1278
16.1.1.	Slučaj <i>Schalk i Kopf protiv Austrije</i> (2010.) – pravo homoseksualaca na brak	1280
16.2.	Evolutivni argumenti pri tumačenju konvencijskog nadzornog sustava	1281
16.3.	Evolutivni argumenti pri tumačenju historijskih događaja	1282
16.3.1.	Dobro poznate historijske istine – holokaust	1282
16.3.2.	Historijske činjenice i događaji o kojima ne postoji opća suglasnost	1283
16.3.2.1.	Slučaj <i>Lehideux i Isorni protiv Francuske</i> (1998.) – povijesna uloga maršala Pétaina	1283
16.3.3.	Nedosljednost prakse Europskog suda	1284
16.3.3.1.	Slučaj <i>Sejdić i Finci protiv Bosne i Hercegovine</i> (2009.)	1284
16.4.	Doktrina precedenta i promjene pravnih stajališta u praksi Europskog suda	1284
16.4.1.	O obvezujućoj snazi precedenta	1285
16.4.2.	Prvo razdoblje doktrine precedenta u razvitku prakse Europskog suda	1286
16.4.2.1.	Slučaj <i>Delcourt protiv Belgije</i> (1970.) – državno je odvjetništvo neovisno	1286

16.4.2.2. Slučaj <i>Borgers protiv Belgije</i> (1991.) – državno odvjetništvo nije neovisno	1286
16.4.3. Drugo razdoblje doktrine precedenta u razvitku prakse Europskog suda	1287
16.4.3.1. Primjer: primjenjivost članka 6. stavka 1. na službeničke sporove	1287
A. Praksa do 1999.: isključivanje službeničkih sporova iz članka 6. stavka 1. Konvencije	1287
a) Razlozi za promjenu pravnog stajališta Europskog suda (1999.)	1288
B. Prihvaćanje funkcionalnog kriterija za službeničke sporove – slučaj <i>Pellegrin protiv Francuske</i> (1999.)	1289
a) Primjena funkcionalnog kriterija na službeničke sporove – slučaj <i>Baneković protiv Hrvatske</i> (2004.)	1290
C. Napuštanje funkcionalnog kriterija za službeničke sporove – slučaj <i>Vilho Eskelinen i drugi protiv Finske</i> (2007.)	1291
a) Razlozi napuštanja funkcionalnog kriterija (2007.)	1292
b) Prikaz novog kriterija za primjenu članka 6. stavka 1. Konvencije na službeničke sporove	1293
16.4.4. Sažetak: doktrina precedenta u praksi Europskog suda	1294
17. NAČELO AUTONOMNE INTERPRETACIJE KONVENCIJSKIH POJMOSA	1294
17.1. Svrha autonomne interpretacije konvencijskih pojmosa	1294
17.2. Primjeri autonomnih pojmosa u smislu Konvencije	1295
17.2.1. Primjer: autonomni pojmom »svjedok«	1295
17.2.2. Primjer: autonomni pojmom »boravište«	1295
18. NAČELO ZABRANE DISKRIMINACIJE	1296
18.1. Članak 14. Konvencije	1296
18.1.1. Nesamostalna pravna egzistencija članka 14. Konvencije	1297
18.1.2. Aspekt autonomnosti članka 14. Konvencije	1298
18.1.2.1. <i>Belgijski jezični slučaj</i> (1968.)	1299
18.1.3. Supsidijarnost članka 14. Konvencije	1299
18.1.3.1. Mjerilo »fundamentalnog aspekta slučaja«	1300
18.1.4. Osnove zabrane diskriminacije iz članka 14. Konvencije	1301
18.1.4.1. Diskriminatorne osnove izrijekom navedene u članku 14. Konvencije	1301
A. Primjer diskriminacije na osnovi spola	1301
B. Primjer diskriminacije na osnovi imovine (vlasništva)	1302
C. Primjer diskriminacije na osnovi rase	1303
18.1.4.2. Diskriminatorne osnove koje nisu navedene u članku 14. Konvencije	1305
A. Bračni status	1305
B. Spolna orijentacija	1306
C. Izvanbračno rođenje djeteta	1309
D. Profesionalni status	1309
E. Vojni status odnosno vojni čin	1310
18.2. Članak 1. Protokola br. 12	1310
18.2.1. Četiri skupine slučajeva obuhvaćenih Protokolom br. 12	1311

18.2.1.1.	Značenje izraza »svih prava određenih zakonom«	1312
18.2.1.2.	Značenje izraza »javna vlast«	1312
18.2.2.	Negativne i pozitivne obveze država stranaka na temelju Protokola br. 12	1312
18.2.3.	Praksa Europskog suda u primjeni Protokola br. 12	1313
18.2.3.1.	Slučaj <i>Savez crkava »Riječ života« i drugi protiv Hrvatske</i> (2010.)	1313
18.3.	Formalna i materijalna diskriminacija u praksi Europskog suda	1315
18.3.1.	Koncepti jednakosti	1315
18.3.1.1.	Formalna (pravna) jednakost	1316
18.3.1.2.	Materijalna (supstancijalna) jednakost	1316
	A. Slučaj <i>Thlimmenos protiv Grčke</i> (2000.)	1317
18.3.2.	Pozitivne (afirmativne) mjere	1318
18.4.	Izravna i neizravna diskriminacija u praksi Europskog suda	1319
18.4.1.	Izravna diskriminacija	1319
18.4.2.	Neizravna diskriminacija	1319
18.4.2.1.	Razvitak koncepta neizravne diskriminacije u praksi Europskog suda	1319
	A. Slučaj <i>Abdulaziz, Cabales i Balkandali protiv Ujedinjenog Kraljevstva</i> (1985.)	1319
	B. Slučaj <i>Kelly i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva</i> (2001.)	1321
	C. Slučaj <i>Zarb Adami protiv Malte</i> (2006.)	1322
	D. Slučaj <i>D. H. i drugi protiv Češke Republike</i> (2007.)	1323
	E. Slučaj <i>Oršuš i drugi protiv Hrvatske</i> (2008. i 2010.)	1324
18.5.	Opravdana vs. diskriminatorna »razlika u postupanju«	1327
18.5.1.	O razlici u postupanju	1327
18.5.1.1.	»Osjetljive« skupine	1328
18.6.	Sudska tehnika ispitivanja diskriminacije »korak po korak«	1331
18.6.1.	Test opravdanosti razlike u postupanju (test diskriminacije)	1332
18.6.1.1.	Prvo mjerilo testa diskriminacije: postojanje usporedivih (analognih) situacija	1332
	A. Test usporedivosti	1332
18.6.1.2.	Drugo mjerilo testa diskriminacije: objektivno i razumno opravdanje za različito postupanje	1333
	A. Postojanje legitimnog cilja koji se nastoji postići različitim postupanjem	1333
	a) Slučaj <i>Darby protiv Švedske</i> (1990.) – nepostojanje legitimnog cilja	1334
	B. Postojanje razumne razmjernosti između sredstava i cilja koji se nastoji postići	1334
	a) Slučaj <i>Nacionalni savez belgijske policije protiv Belgije</i> (1975.) ..	1335
18.6.1.3.	Treće mjerilo testa diskriminacije: uvažavanje područja slobodne prosudbe država stranaka	1335
	A. Usko područje slobodne prosudbe	1336
	B. Široko područje slobodne prosudbe	1336
	a) Slučaj <i>Stec i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva</i> (2006.) ..	1337
18.6.2.	Dokazivanje diskriminacije na temelju Konvencije	1338

18.6.2.1.	Teret dokazivanja	1338
18.6.2.2.	Dokazi diskriminacije	1339
18.6.2.3.	Standard dokaza	1341
18.7.	Pozitivne obveze država stranaka na temelju članka 14. Konvencije	1342
18.8.	Zaključne napomene	1343

OSMI DIO

QUO VADIS, CURIA EUROPAEA?

Glava I. KONSTITUCIONALIZACIJA EUROPSKOG SUDA

1.	EUROPSKI SUD KAO »EUROPSKI USTAVNI SUD«?	1346
1.1.	Stajališta predstavnika Europskog suda	1346
1.2.	Stajalište pravne doktrine	1347

Glava II. O POTREBI DIJALOGA

1.	DIJALOG SUDACA EUROPSKOG SUDA I NACIONALNIH SUDOVA	1349
1.1.	Sudski dijalog u praksi Europskog suda	1349
1.2.	Poruke mudrih ljudi	1351

SUMMARY

THE CONVENTION FOR THE PROTECTION OF HUMAN RIGHTS AND FUNDAMENTAL FREEDOMS BEFORE THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS. STRASBOURG ACQUIS	1353
---	------

PRILOZI

1.	KONVENCIJA ZA ZAŠTITU LJUDSKIH PRAVA I TEMELJNIH SLOBODA s ugradenim izmjenama i dopunama sadržanim u Protokolu br. 14 i napomenama o budućim izmjenama teksta Konvencije predviđenim u Deklaraciji iz Brighton-a (2012.) (stanje na dan 1. siječnja 2013.)	1381
2.	PROTOKOLI BR. 1, 4, 6, 7, 12 I 13 UZ KONVENCIJU (stanje na dan 1. siječnja 2013.)	1395

3. BEĆKA KONVENCIJA O PRAVU MEĐUNARODNIH UGOVORA	
od 23. svibnja 1969. (stanje na dan 1. siječnja 2013.)	1409
 LITERATURA	1427
KAZALO SUDSKE PRAKSE KONVENCIJSKIH TIJELA	1445
KAZALO ČLANAKA KONVENCIJE I PROTOKOLA	1471
STVARNO KAZALO	1475
SADRŽAJ	1499